poznání

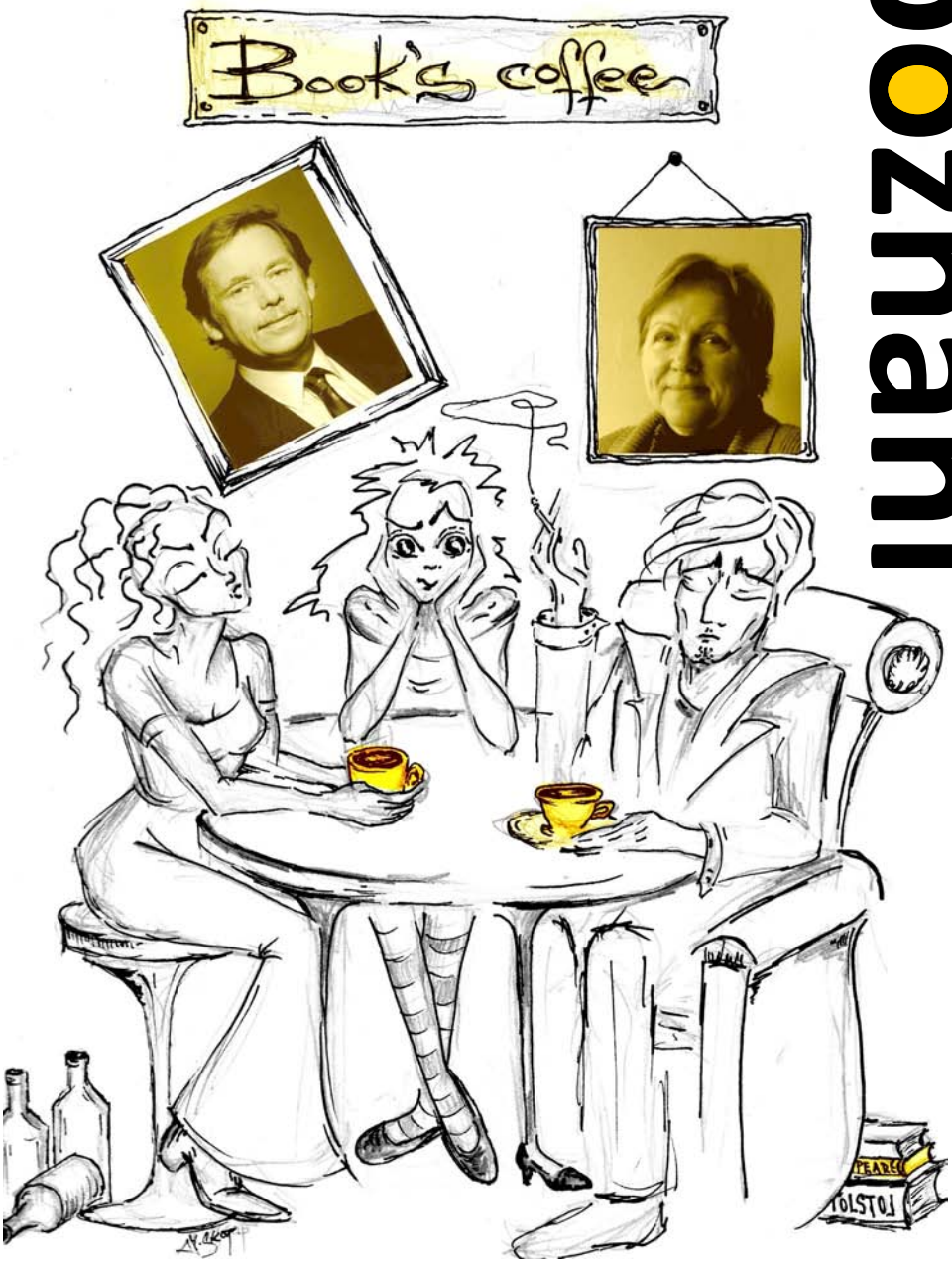

2. čtvrtletí 2011/2012 **střední škola knižní kultury**

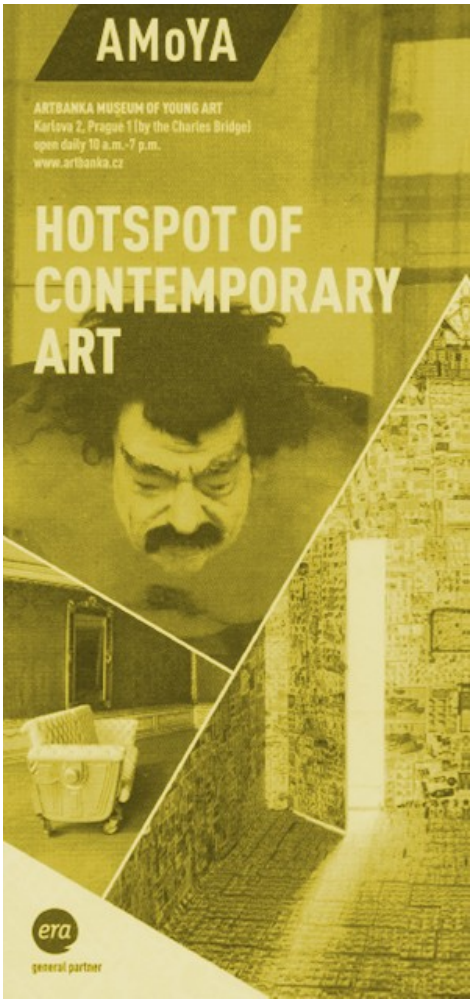

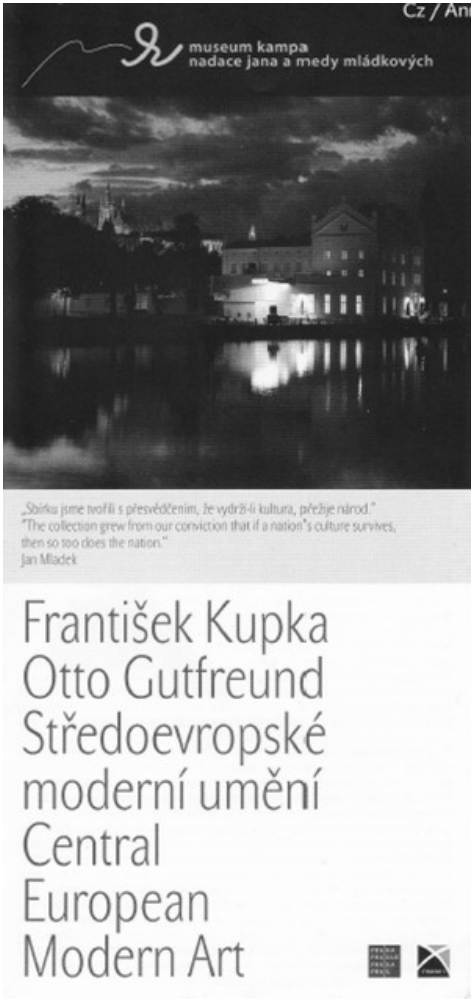

kulturissimo.cz
Váš kulturní portál

obsah

4.	domácí scéna	Cesta do Norimberka a zase zpátky
6.	domácí scéna	Lyžák 2012
7.	domácí scéna	Jak slavíte Vánoce?
9.	rozhovory	Rozhovor s prof. Ivankou Pavlištovou
10.	rozhovory	Rozhovor Václavem Novotným
13.	literatura	Kavárna nad Prahou
18.	literární komentáře	Skinheadi - John King
19.	zvuky a ticha	Zvuk stříbra a dechu
20.	zvuky a ticha	Manegarm a Stary Olsa
21.	film	Kdo skládá soundtracky
22.	divadlo	Láska za časů konzumu v Divadle v Dlouhé
25.	divadlo	Dobře placená procházka
26.	umění	Továrna na maso
28.	umění	Nezobrazující umění Obrazy bezpředmětné, či nepředmětné?
30.	mezi pamětí a historií	Svatá Anežka Česká & Rytířská řád křižovníků s červenou hvězdou
32.	mezi pamětí a historií	Zakázané knihy aneb Církevní seznamy ‚kacířských' děl
34.	volný prostor	Peníze a měna dnes Část 2. Nejsou peníze jako peníze
36.	volný prostor	Uzavřenost před okolím
37.	literární smetiště	Rod
39.	literární smetiště	Monika Škopková: Žena v parku
40.	literární smetiště	Monika Škopková: Magdalena
41.	literární smetiště	Kterak pan Brouček vydal se na další výlet, tentokráte do dramatického víru událostí ve XX. století

úvodník

Milí čtenáři,

první pololetí je za námi a máme tu pololetí nové. S koncem toho starého však přichází další Poznání, které opět přináší zajímavé čtení ať už do tramvaje, do školních lavic, nebo do sborovny.

Místo obvyklých slov o časopise teď musím s lítostí připomenout několik smutných událostí, které v posledních týdnech zasáhly nejen kulturní svět. Těsně před vydáním prvního letošního Poznání zemřel Ivan Martin Jirous, neboli Magor, známý český básník, publicista a hlavně velký muž českého undergroundu. Ránou pro celý národ bylo úmrtí bývalého prezidenta, disidenta a hrdiny revolučních roků Václava Havla. Myslím, že není mezi námi nikdo, kdo by se v těch dnech alespoň na chvilku nepozastavil a nepocítil trochu úcty a vděku k muži, který nás dovedl ke svobodě a představil naši zemičku světu. Třetí smutnou událostí se stala smrt Josefa Škvoreckého, českého spisovatele žijícího v Kanadě a my tak ztratili další ikonu naší kultury. Snažme se a doufejme, že tyto události dají alespoň impulz k nějakému dalšímu kroku vpřed!

Přeji všem příjemné čtení,

Anna Strnadlová
šéfredaktorka

redaktorský sloupeček

Otto Drexler
odrexler@gmail.com
K4

Tomáš Hejna
tomas.hejna.sw@seznam.cz
K4

Anna Strnadlová
a.strnadlova@seznam.cz
K3

Kateřina Prátová
exitka014@seznam.cz
K3

Tereza Blechová
terka.blechova@email.cz
K3

Monika Škopková
monika.skopkova@gmail.com
K3

Petr Kavan
petr.kavan@seznam.cz
K2

Nicole Kubátová
nikina.9.8@seznam.cz
K2

Karolína Lisová
karolina.lisova@gmail.com
K2

Václav Soukup
BIMBO17@seznam.cz
K2

Klára Půlpánová
klarka322@email.cz
K1

Cesta do Norimberka a zase zpátky

Karolína Lisová, K2

Předposledního listopadu, úterek to byl, jsme v ranních hodinách vyrazili směr středojihovýchodní Německo (Bavorsko, chcete-li), do Norimberka. Autobus byl plný nás, knihkupců, natěšených na exotické dálky a legendární perník.

Jako první nás uchvátil pravý čistý nürnbergský podchod s malebným výhledem na dvouvagónové metro. A tak jsme si nahlas pochvalovali, jak to v té Praze máme hezčí, a vůbec takové lepší… a tiše jsme záviděli. Když jsme se vynořili zpět nad podzemí, otevřelo se před námi nevelké, leč milé náměstíčko, kde nám hodně dlouho byla zima, ale nikdo už pořádně neví proč.

Po této pauze jsme se vydali podle lákavě linoucího se aroma svařeného vína, pražených mandlí, nefalšovaných wursten, jahod v čokoládě a… perníku. Překvapivě jsme dorazili na Christkindlesmarkt rozprostírající se na náměstí Hauptmarkt. Tam na nás čekal především místní Frauenkirche s orlojem. Zde příhodno zmíniti, že kostel byl založen římským císařem Karlem IV. v roce 1355 a původně zde měly být uloženy korunovační klenoty, ale jak jistě víme, otec vlasti si to rozmyslel a klenoty uložil na náš, český hrad Karlštejn.

A tak jsme zatleskali orloji a s nemalou lítostí, ale i s kapkou naděje na jistý návrat, jsme opustili trh a šli jsme si prohlédnout kostel sv. Sebalda. Vzpomínám si, že byl moc pěkný. Naše kroky následovaly směr hrad, kde nám byla zase chvíli zima, pak jsme šli ještě trošku víc na hrad a tam jsme se kochali obrázkovým pohledem dolů do hlubin Norimberka. Někomu to ale nestačilo, tak jsme se vyšplhali až na věž, pro ještě intenzivnější zážitek.

Následovně jsme otočili směr a vrátili se na trh. A tam jsme se rozešli a užívali si jahod, wurstů a hlavně… perníku. Bloumali jsme, házeli mince šikovným pouličním muzikantům (které jsme Němcům také tiše záviděli), někteří jsme našli místo, kde ohřát zimou zkřehlé tělo a tak vůbec jsme si to užívali. Nakonec se zjistilo, že máme nemalý časový přebytek, tak jsme se rozešli podruhé.

K autobusovému stanovišti jsme dorazili na

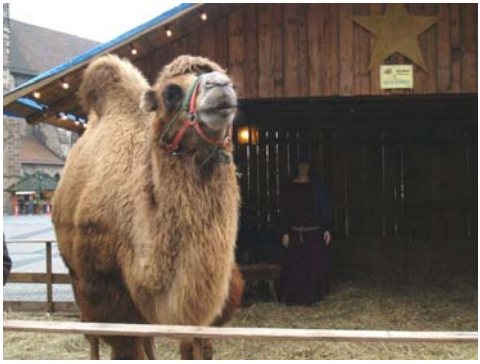

čas, aby se na nás pan řidič nezlobil. Pak jsme na něj deset minut čekali a ještě nás při té příležitosti málem přejel.

A tak vůbec to bylo fajn. Obohaceni a teplem vozu udyndáni jsme spokojeni drncali směr naše milovaná, nenahraditelná matička Praha stověžatá. •

Lyžák 2012

Jakub Křelina, K1

Letos se jelo na Šumavu do penzionu Sládek na Špičáku. Odtud jsme dělali výpravy pěšáků a lyžařů. My, pěší, jsme hned po ubytování putovali na Pancíř (1234m). Výstup byl obtížný, ale dalo se to zvládnout. Zpátky jsme jeli lanovkou až k penzionu. Druhý den jsme vyrazili na výlet do vesničky Dobrá Voda, kde je muzeum a kostel sv. Vintíře, což byl středověký poustevník (cca 955-1045 n. l.). Dále jsme si prohlédli město Hartmanice, kde se nachází kostel z 15. století, socha Jana Nepomuckého z 18. století a synagoga z konce 19. století, která slouží jako muzeum, obřadní síň atd. Na výstavě je ukázáno soužití Němců a Čechů. K dispozici bylo mnoho audio nahrávek, kopie dokumentů a výstava fotek od 70. let 19. stol. do 20. let 20. stol. Výstava se všem moc líbila. Když nastal třetí den, čekala nás 16ti kilometrová mírně náročná trasa k Černému jezeru a poté drsnější cesta k vodopádu Bílá Strž – nádherný přírodní vodopád stékající po skále. Také jsme se podívali do vesničky Hamry, kde se v 18. a 19. stol, nacházely sklárny. Občerstvili jsme se v místní hospůdce a dále šli 2 km k nádraží. Cesta byla velmi strmá, kopcovitá a náročná, ale všichni jí zdolali. Tohoto výletu se zúčastnili i lyžaři pod vedením profesora Krause. Večer proběhla nečekaná policejní prohlídka a pátrání po sebevrahovi, kterého našli kousek od našeho penzionu. Čtvrtý den se jelo do Klatov, města, ve kterém se pod jezuitským klášterem nacházejí katakomby. Je zde k vidění třicet mumií a vystavené předměty z jezuitské doby. Poté jsme navštívili místní galerii moderního umění. Počasí nebylo dobré, pršelo celý den. Na nádraží jsme přišli promočení. Pátý den jsme navštívili Železnou Rudu a okolí, kde je k vidění kostelík a Muzeum Šumavy. Zde dříve žila bohatá rodina sklářů Abelů a také tu pobýval Karel Klostrman. Poslední šestý den jsme dobalovali a kontrolovali pokoje. Do Prahy jsme dorazili kolem 13:00. •

Jak slavíte Vánoce?

Třída K3 v předmětu Společenské vědy – Etnologie v rámci tématu Metody a techniky terénního výzkumu zpracovala dotazník, na jehož vyplnění se podílely všechny 4 ročníky Střední školy knižní kultury, o. p. s.

Na základě dotazníků vyplynuly tyto skutečnosti:

Vánoce se slaví v rodinách všech našich žáků s výjimkou jednoho.

Na Vánoce se netěší pouze 6 dotázaných, 2 občas, ostatní ano.

Z adventních zvyků je nejčastěji dodržováno zapalování svíček na adventních věncích, dále je to návštěva adventních trhů a pečení cukroví.

Pouze 9 respondentů odpovědělo kladně na otázku zda vědí, co jsou to roráty.

Drtivé většině z nás vadí předvánoční výzdoba v supermarketech v září.

Většina respondentů chodí o Štědrém dnu na procházku.

Pouze 14 dotázaných na Štědrý den nezapíná TV přijímač, ostatní sledují převážně pohádky (nejraději Popelku) či filmy nebo koledy.

Do domácností začínají pronikat i umělé vánoční stromky, ale stále ještě vedou stromky živé, především smrčky a borovice.

Nejčastěji v domácnostech naděluje Ježíšek, někde tak činí maminka s tatínkem, či členové rodiny navzájem.

Velmi rozdílné jsou odpovědi na otázku, týkající se oběda na Štědrý den. Můžeme zde rozlišit dvě hlavní skupiny: první skupina se postí a nejí nic, druhá skupina jí tzv. co dům dá. Někteří již s předstihem ujídají ze štědrovečerní večeře, v jiných rodinách se peče kachna.

Zato v otázce večeře na Štědrý den se respondenti vzácně shodují, v naprosté většině rodin se připravují dva chody a sice rybí polévka a kapr s bramborovým salátem. Ovšem velmi často se kromě kapra smaží i jiné druhy masa: kuřecí a vepřové řízky, nebo dokonce losos či tuňák. Také druhy polévek jsou různé: s knedlíčky, hrachová, zelňačka aj. Nechybí ani cukroví, vánočka, klobásky či tradiční kuba.

Většina našich spolužáků slaví Štědrý den v užším kruhu, ale na Boží hod či na Štěpána se navštěvuje i širší rodina.

Co se týče dodržování vánočních zvyklostí, kromě tradičního stromku, večeře či dárků ještě spousta domácností rozkrajuje jablíčka či pouští ořechové skořápky po vodě. Nechybí ani házení střevícem, lití olova, návštěva kostela, již zmíněný půst, líbání pod jmelím, dávání rybích šupin pod talíř. Poněkud kurióznější zvyk je nošení Santa čepice.

Přibližně 13 dotázaných již mělo to štěstí, že spatřili zlaté prasátko, i když někteří jen v reklamě na Kofolu.

Nadpoloviční většina respondentů mívá doma betlém, ale jenom 4 odvážlivci přiznali stopy Santa Clause ve své domácnosti. Ani zvyk zdobení obydlí zvenku u nás ještě úplně nezdomácněl. Výzdoba domácností je spíše tradiční, i když setkáme se i s moderní či umělou.

Drtivá většina z nás si kupuje kapra již zabitého, pouze několik šťastlivců si s ním ještě může pohrát ve vaně. Některé domácnosti mají to štěstí, že mají tatínka či dědečka rybářem.

Pouze jeden dotázaný zasedá ke štědrovečerní večeři v županu, většina ostatních si obléká sváteční oděvy, i když najdou se i tací, kteří se oblékají běžně jako k jiným večeřím.

Ve většině domácností neprobíhá modlitba před večeří (pouze u šesti dotázaných), jinde se pronáší přání či poděkování za vše dobré v uplynulém roce.

Pouze dva respondenti již mohou posoudit rozdíl mezi Vánoci strávenými v Čechách a v zahraničí. Ostatní na tuto zkušenost teprve čekají.

Domácí cukroví je přece jenom nejlepší, na tom se shoduje většina dotázaných, a proto si ho pečou sami doma.

Na otázku Jak si představujete Ježíška se nejčastěji vyskytuje odpověď: jako malé miminko, případně ještě další atributy, jako křidélka, obláček, sáňky apod., nebo naopak starší pán, něco jako Brumbál, s pytlem plným dárků. Část respondentů si Ježíška nedokáže představit, či podle nich neexistuje.

Pro většinu z nás jsou Vánoce poněkud finančně náročné, přesto si rádi vychutnáváme vánoční atmosféru, radostné očekávání, dobré jídlo, cukroví, dárky, pohodu a klid a jsme rádi, že máme volno.

Naopak nám vadí stres při nákupu dárků, komerce, vánoční výzdoba, kýčovitost, amerikanizace Vánoc, romantické komedie, finanční náročnost a z toho pramenící nervozita, návštěvy příbuzných, falešné úsměvy, přetvařování a tloustnutí.

Pevně věříme, že na všechny z nás čekaly pod vánočním stromečkem vytoužené dárky, nejčastěji to měly být dobré knihy, pěkné oblečení, telefony a notebooky, ale jistě Ježíšek nezapomněl ani na hodinky s vodotryskem, svatý klid, vodní dýmku, a že také něco nadělil i těm skromným, kteří si nepřáli nic.

Na závěr bychom rádi ještě jednou poděkovali našim respondentům za to, že se s námi podělili o svá tajemství a přejeme všem do Nového roku hodně štěstí a zdraví!!! •

Rozhovor s prof. Ivankou Pavlištovou

Vendula Tisoňová + Jana Faitlová, K2

Jaké byly vaše cíle, když jste byla v našem věku?

Když jsem byla na střední škole, nebylo lehké utvořit si vlastní názor na svět kolem nás. V našem vzdělávání bylo hodně dobrých věcí, ale přece jen procházely státní cenzurou. Přesto jsme se snažili číst v novinách mezi řádky nebo poslouchat zprávy a myslet si o politice totalitního režimu tzv. „svoje“. Občas se nám podařilo přečíst si něco ze zakázaných protirežimních knížek nebo se po překonání velkých překážek dostat do některé západní země a mít tak srovnání. Chtěli jsme svobodu vyjadřování a hlavně cestovat. Měla jsem štěstí na učitele: např. pana prof. Weisse, který pocházel z Hamburku, a tam nás také dokázal protlačit na školní výměnný pobyt.

V té době jsem také přečetla asi nejvíc beletrie v životě.

Neměla jsem přesně vytčené cíle, ale chtěla jsem určitě hodně cestovat a poznávat svět.

Co byste změnila na svém životě kdybyste měla tu možnost?

Nemyslím příliš často na minulost. Jistě bych našla chvíle, které mohly můj život změnit a nestaly se, ale nemělo by to smysl. Asi nejsmutnější je člověk, když už nemůže pobýt s někým blízkým, kdo už na tomhle světě není, ale ani to se nedá vrátit, a tak nezbývá než se soustředit na dnešek a na zítřek a doufat, že už člověk nebude dělat moc hloupostí. Jenže ani ve vyšším věku se jim někdy nevyhne.

Vyučovala jste dříve na jiné škole?

Vyučovala jsem po studiu na základní škole, pak v jazykových kurzech a dost dlouho i na gymnáziu. Mezitím jsem si zkusila i práci v zahraničním obchodě.

Jak jste se dostala k němčině?

Němčinu jsem začala intenzivněji se zmíněným panem profesorem Weissem. Ukázal nám jazyk ze života. Sedl si i ke klavíru a učil nás písničky, chodili jsme do jeho rodiny na večírky a vůbec jsme se dozvěděli mnohem víc než učivo ze socialistických učebnic, kde se probírala např. slovní zásoba k tématu „jak se pracuje v zemědělském družstvu v NDR“ apod. S ním jsem také pokračovala na Pedagogické fakultě, kam v roce mé maturity odešel shodou okolností i on. V té době jsem ale dělala stejně intenzivně ruštinu a soukromě i francouzštinu.

Jaké státy jste už navštívila?

Ve vašem věku jsme jezdili k moři do Bulharska nebo do Rumunska, k Balatonu nebo do NDR. Byly to levné zájezdy pod stan nebo do soukromých domů, většinou vlakem. Na vysoké škole jsem pak získala možnost půlročního pobytu v Moskvě a také jsme byli na studijních pobytech v Německu. Milovala jsem Paříž a impresionisty, a přestože jsme si mohli od banky koupit jen velmi malé devizové prostředky, jeli jsme do levných hostelů, chodili pěšky po městě a galeriích a měli jsme trochu i hlad, ale byli jsme moc šťastní. V Evropě jsem později byla v hodně zemích, ale přes moře jsem ještě nedoletěla. (Létání je mi hodně nepříjemné).

Žila jste někdy v zahraničí delší dobu?

V zahraničí jsem pobývala nejvýš několik měsíců.

Máte do budoucna nějaká přání, která byste si chtěla splnit?

Svá soukromá přání si ponechám, ale kdybych si mohla přát něco společného pro sebe i pro vás, tak asi aby náš život nebyl příliš technokratický, i když se technická zařízení budou stále zdokonalovat a my budeme chtít mnohé technické zázraky využít a použít, ale pořád by nám měla být milejší procházka lesem nebo po břehu moře než internetová hra, zážitek z krásného obrazu v galerii, poslechu „živé“ hudby, posezení s někým blízkým víc než CD-čka, Skypy a mobilní připojení. A aby nás pořád bavilo něco nového hledat, vidět, porozumět a naučit se. •

Rozhovor s Václavem Novotným

Tomáš Hejna

Na transformaci divadel, nového ředitele Divadla na Vinohradech a Švandova divadla i na novinky plánované v kultuře, na to vše jsem se zeptal nového radního pro kulturu Václava Novotného. Tento muž ve středních letech nebyl ani zdaleka tak úskočný, jak by člověk od politika očekával. Ba co víc – byl velice přívětivý, ochotný a neměl žádné zábrany mluvit o Magistrátu na rovinu. Doufám, že z rozhovoru poznáte, jaký charakter vás zastupuje na městském úřadě.

Pro čtenáře, kteří neznají problematiku transformace divadel a Divadla Komedie, jen stručně shrnu, že jde o otázku státních a evropských grantů na kulturu. Ředitel Divadla Komedie, pan Pařízek, požádal o navýšení grantu, aby mohl dál rozvíjet divadlo světové úrovně. Bývalé vedení magistrátu to však odmítlo a rozhodlo se vypsat konkurz na místo ředitele tohoto divadla. Spolu s tím se vynořila otázka, zda se divadla osamostatní a dostanou větší volnost (jako třeba Činoherní klub), nebo zda budou závislá na dotacích a grantech.

Už několik měsíců se horečně diskutuje o tzv. transformaci divadel (přeměně z jejich dosavadního právního statutu na soukromé společnosti, pozn. red.) Jak budete postupovat v případě Divadla Komedie a vůbec v procesu transformace?

Jestli je něco pozitivního na té záležitosti Divadla Komedie, tak snad to, že v plné nahotě ukázalo problém.

Asi to nějakým způsobem řešitelné může být, ať už tím způsobem, že by třeba existovalo něco ve smyslu grantového příslibu, tedy jaksi my vám slibujeme grant za předpokladu, že bude uzavřena nájemní smlouva, a nebo obráceně. Ale protože tam tato provázanost není, tak je zjevné, že je to v tuto chvíli naprosto disfunkční, a dokud se toto nepodaří dopracovat, tak se k něčemu takovému vůbec nedá přistoupit, protože stačí chaos okolo Divadla Komedie, nemusí být chaos ve všech. Kvůli tomu se transformace dočasně zastavila.

Není mi vůbec jasné, jak to v této naprosto popletené podobě mohli pustit novináři do světa. Jsem teď v situaci, že tam mám jenom samá špatná řešení a musím se snažit vybrat to nejméně špatné. Zároveň jsem si vědom toho, že jakékoli řešení vždycky bude blbé a bude předmětem kritiky, navíc celkem vzato oprávněně. Dobré řešení ale bohužel neexistuje. Nehledě na to, že město, mně z neznámých důvodů, ten konkurz vypsalo za situace, kdy Divadlo Komedie a pan Pařízek mají platnou smlouvu. On tu smlouvu nevypověděl a dodnes je platná. Nevím, kdy ji vypoví. Toho lze docílit pouze dohodou, a dohody zatím dosaženo nebylo.

Divadlo Komedie je nejen v Praze slavnou scénou a vy sám jste teď uvedl, že vlastně nový provozovatel ani nemusí dostat peníze z grantu. Existuje nějaká nouzová alternativa magistrátu, aby se v takovém případě toto divadlo udrželo?

Ne, v tuto chvíli žádná taková alternativa neexistuje.

Takže kromě toho, že ten projekt je v podstatě nedokončený, nebo spíše špatně postavený, nejste vy ani Magistrát proti transformaci divadel?

Ne. Ta myšlenka mi připadá v podstatě správná. Ale v tuto chvíli je praxe naprosto disfunkční. (Při případné transformaci si může divadlo samo získávat sponzory a není závislé na půjčování státních budov, pozn.red.)

Spolu s Divadlem Komedie se také hovoří o novém řediteli Divadla na Vinohradech. Bývalý ředitel pan Gregorini se rozhodl odejít a o místo je několik uchazečů. Je mezi nimi i pan Rajmont (původně vedoucí činoherní scény Národního divadla), kterého někteří označují za předem vybraného. Herci z divadla ale oznámili, že by v takovém případě odešli. Je skutečně předem rozhodnuto, že to bude pan Rajmont?

Jak by to mohlo být předem dané? K tomu všemu dochází nedůvěrou k Magistrátu, ale podívejte, to vyhlásil pan radní Kaucký a já jsem k tomu přišel uprostřed. Proč by to mělo být nějak jisté, když mezitím proběhla „revoluce“?

Je to veřejné řízení, sedí tam většina odborníků, a jak si to vyříkají, tak to budou mít. A já jenom ve chvíli - a to bych byl velmi nerad - kdyby se nemohli dohodnout, bych mohl ještě to výběrové řízení zrušit. To je tak všechno, co mohu udělat. Já ale pevně doufám, že když jsou to odborníci, jsou tam osoby z DAMU, zástupci souboru, režiséři jiných divadel, tak že se dokážou sjednotit na jednom vyhovujícím názoru. Když si vyberou takhle, tak to bude, a když jinak, tak to bude jinak. Protože nemohu jmenovat, nemohu vám ani potvrdit, jestli tam pan Rajmont je.

Magistrát se v současné době snaží dát příležitost mladým umělcům v mnoha zajímavých projektech, aby se mohli veřejně prosadit. Plánujete nějaké nové projekty, které by podpořily kulturu ve městě a daly možnost prosadit se mladým umělcům?

Granty na příští rok už komise probrala a předložila. Ten postup je takový, že grantová komise na základě svých pravidel připraví, výbor bere na vědomí a předkládá a doporučuje radě. Jenomže teď proběhla ta „revoluce“, všechny výbory a komise byly zrušeny, a to brání pokračování. Protože sice návrh od té komise je hotový, ale komise mezitím stihla zaniknout a výbor také zaniknout a dá-li pán Bůh, až bude teď někdy ustaven, bude pokračovat. Já nevím, jak to kulturní veřejnost přijme, ale chci říct, že jsou tam žádosti o granty od 680 subjektů v Praze. A já myslím, že v tom je něco nezdravého. Protože za předpokladu, že by se jednalo o jednodenní akce, tak jsou to dvě akce denně, které chtějí být granty podporovány. Jenomže ony jsou opakované a vícedenní. Z toho by člověku vycházelo, že kdokoli chce udělat nějaký kulturní počin v Praze, tak ani tak nezačne pracovat na tom počinu samotném, ale na vyplňování formuláře, a to mi prostě nepřipadá správné. Ty peníze takhle nikdy nemohou stačit, když je toho taková strašlivá inflace.

V létě se v Praze konal festival Svět hudby 2011. V souvislosti s ním vyšlo najevo, že pouliční umění v Praze je omezováno množstvím byrokracie a vyhlášek. Pouliční umělci jsou bráni jako žebráci nebo překážka na ulici. Dělá se něco proto, aby se tento současný stav změnil?

Zní to divně, ale cokoli se tady projednává, má formu komise nebo výboru. Takže na podobné otázky se musím vždy odkázat na nějakou komisi. Když jsem říkal, že byly všechny komise zrušeny, tak snad jedna jediná, která zůstala, se jmenuje Komise pro využití veřejného prostranství. Ta ale vznikla teprve před třemi týdny. V principu jde právě o to, jak tu proceduru usnadnit nebo hledat formu jak to zjednodušit. V tuto chvíli je to postaveno na principu záboru veřejného prostranství. V zásadě se to tváří tak, jako kdyby šlo o to postavit zmrzlinářský stánek nebo udělat výkop. Ta procedura je stejná. A ta komise je ustavena právě proto, aby nalezla způsob, který to podstatně zjednoduší. A právě proto, aby nezanikl ten proces hledání, a snad i nalezení, nebyla jako jediná zrušena. •

Kavárna nad Prahou

Otto Drexler

Památce Arnošta Lustiga, Jiřího Dienstbiera, Jiřího Hermacha, Jiřího Gruši, Ivana Martina Jirouse, Václava Havla, Josefa Škvoreckého a všech velikánů ducha, kteří nás v posledním roce opustili.

Nad Prahou bylo toho dne zataženo. Nebeské cesty byly přecpány. Panoval všeobecný zmatek. Obchůdky a trafiky v blízkosti Kavárny nad Prahou čekaly žně. Každý, kdo měl nohy, byl na nohou. I tomu, kdo je neměl, se svíralo srdce, že dnes zažije něco velkého. Bývaly zde krásné časy, však to vše jako by bylo ztraceno v nebeském propadlišti... Sláva a proslulost Kavárny nad Prahou se stávala jen milou vzpomínkou. Dnes, snad možná jen na chvíli, se ty nejlepší časy vrátily a Kavárna byla opět místem prolínání toho nejlepšího ze světové kultury, jak na to bývala kdysi navyklá…

Nesmělými kroky stoupal po bílých schodech obklopených pustopustou tmou muž, jenž měl v tu chvíli jen velmi nejasné a neurčité představy o tom, co jej v příštích okamžicích čeká. Jistě věděl jediné: že musí jít... Po chvilce namáhavé chůze proti sobě spatřil postavu, jak pomalými kroky k němu přistupuje. V obličeji byl ten druhý muž výrazně starší, stačil jen letmý pohled, aby věděl, kdo to je.

«Zdravím Tě, Václave,» pronesl laskavým hlasem Jan Patočka. «Pojďme se podívat k zrcadlu,» a poodešli několik metrů k velkému zrcadlu, kterého si Václav předtím nevšiml.

«Co vidíš?,» zeptal se profesor a upřeně hleděl do zrcadla.

«Dobrého přítele z dávné, a přesto tak blízké doby.»

«Nevšiml sis něčeho zvláštního, Václave?»

«Jsem tu tak mladý, a vy... vy jste takový, jakého jsem vás znal, pane profesore.»

«To je i není náhoda. Každý tu jsme v těch nejlepších letech našeho ducha, při výtce velké nedokonalosti toho slova a spornosti pravdy o skutečnosti samé.»

«Ehm… absurdita života má zřejmě svůj nadpozemský rozměr.»

«A teď již pojď, je tolik lidí, co tě chce vidět, můj drahý Václave.» Vystoupali posledních několik schodů a octli se na malém náměstíčku s kostkovou dlažbou a s monumentální sochou stříbrného lva uprostřed. Za sochou se již nacházely starobylé oprýskané dveře, nad nimiž visela o poznání novější cedule « Kavárna nad Prahou».

«Nelekni se,» zvolal profesor a dveře otevřel. Václava náhle ozářil velký prostor plný barev, obrazů, oken různých tvarů a velikostí, byl ihned zasažen jakýmsi zvláštním aromatem protředí a podivnou mystickou silou.

«To jen on!», «Už je tady.», «Pojďte všichni sem,» ozývalo se zároveň ze všech stran a Václav byl lehce zmaten. Všichni si na něj ukazovali, šeptali si, zatímco se obklopení kolem něho zvětšovalo. Byl v rozpacích, chtěl již něco pošeptat svému průvodci, když Jan Patočka bodře pronesl : «Snad nechcete našeho dramatika uvést v rozpaky, tento večer patří jemu, ne vám.»

Dav, v němž Václav poznával spoustu známých tváří, se pomalu rozcházel, přestože pohledy ulpívaly na něm ze všech stran. Změť zvuků a slov rezonovala v jeho uších a potom se pomalu ztrácela, zatímco odkudsi z zdálky začala znít známá melodie. Než se stačil do ní Václav zaposlouchat, zastavil ho muž s fajfkou v ruce: «Zdravím vás, pane prezidente, tak se s vámi zas po dlouhých čtyřiačtyřiceti letech setkávám,» s úměvem prohodil Ferdinand Peroutka a pokračoval: «asi nám už bylo souzeno setkávat se jen tak výjimečně.»

«...and the moon is the only light we see...»

Podali si ruku a Ferdinand do Václava přátelsky šťouchl: «No tak, člověče, nekrčte se, to vy jste tu králem. Pojďte si na chvíli sednout k nám ke stolu,» a mrknul na Milenu Jesenskou, s níž se držel za ruku.

«Vy jste spolu?» podivil se Václav.

«Ach ano, jsou věci, ke kterým člověk dojde až za dlouho. Pojďte si s námi sednout. Je tam ještě Franz Kafka. Támhle úplně v rohu. Franz vyžaduje soukromí... a my také. Už třicet let se ve svých textech vyznává z deprese nad ztracenou láskou, kupodivu, pořád jí chce být aspoň nablízku.» dopověděl Ferdinand a spolu s Milenou a Václavem odešli do přítmí kavárny.

«oh, stand by me, stand by me, stand by me»

Píseň utichla a doprostřed sálu se přiřítil František Topič a křičel: «Okamžitě sundejte toho Váchala. Ty jeho čmáranice už za pozemského života stály za nic, ale tímhle bychom si teprve učinili ostudu,» přikázal nejbližšímu osazenstvu.

«My jsme nepozvali žádného dekadenta?»

«Víš co, Procházko, jděte si s Karáskem na procházku,» odsekl mu Topič.

«Sem pověsíme ten Kupkův Žebřík mířící kamsi. Nikdo sice neví kam míří, ale všichni ho chtějí vidět,» pronesl už poněkud žertovně za všeobecného kmitání ostatních.

Zatímco se František Kupka řítil se svým obrazem, zadní část kavárny byla čím dál více okupována nově příchozími hosty. Část z nich ihned zamířila k policím s knihami, u kterých stál Josef Kajetán Tyl. Několik Francouzů se na něj sesypalo a začalo se ptát na Franze Kafku.

«Ja... ich spreche nur Deutsch... Kafka... na ja, wir haben viele Bücher von Franz Kafka, aber ich weiss nicht...,» pokračoval v rozpacích Tyl, když vtom naštvaně přiběhl Václav Černý a na Tyla zařval: «Zásada číslo jedna; knihkupec nikdy neříká nevím, i když opravdu neví. Běž do kavárny leštit židle, Tyle!»

A k příchozím plynulou francouzštinou promluvil: «Omluvte ho, je to omyl knihkupectví, prachsprostý brigádník, co tu zaskakuje za nemocného Melantricha.»

«Quel est le livre classique de Franz Kafka?»

«Pokud chcete proniknout do Kafkova vnímání světa, doporučil bych Zámek, pokud chcete něco lehčího, radil bych Proměnu. Ale ve francouzštině my tu Kafku nemáme...» A zatímco přemýšlel, kam cizince poslat, objevil se odpovědný vědoucí Julius Firt.

«Mohu nějak pomoci?» Václav Černý mu rychle vysvětlil problém, odpovědný vedoucí se usmál a milým hlasem se na cizince obrátil: «Tak to bych váženým doporučil knihkupectví Molière and comp. Je to odtud kousek. Vydáte se doprava, přejdete kanalizační rouru a budete tam. Takový milý obchůdek.»

«Poslyš, proč se ten obchod jmenuje tak divně?» zeptal se Václav Černý odpovědného vedoucího, který čerstvě získal titul Vyšší školy lhaní a věděl úplně všechno.

«No totiž, původně se ten obchůdek jmenoval Hus a jeho pohrobci, když sem přišel Bridel, tak udělal hroznou monstrakci a sepsal petici Je nutné revidovati název kacířský, pak přišla ta francouzská klika v čele s Čapkem a prohlasovala si Moliera většinou celého jednoho hlasu-»

«Tfuj,» odplivl si Viktor Dyk a přerušil výklad odpovědného vedoucího. «Stačil Čapek, nyní ještě Havel, řek bych, že teď se tady z tý pravdy a lásky asi všichni poserem.»

«No ale, pane kolego,» obrátil se pohoršeně odpovědný vedoucí na Viktora, «chovejte se jako představitel vyspělé kulturní společnosti».

Blíže hlavního pódia právěl kráčel Karel Čapek se členem slovenské výpravy Ivanem Stodolou a představil ho Haškovi se Šrámkem.

«Chtěli jsme původně na tento komponovaný večer zařadit Audienci. Skladníka si chtěl střihnout tady Jarda a na Vaňka jsme neviděli nikoho jiného než Durycha. Ale víte, Durych, to máte těžké, on si dá zelenou a pak tu vykřikuje 'Masaryk nasrat' a není s ním řeč».

«Mali ste obsadiť niekoho iného,» namítl Stodola.

Šrámek však kontroval: «Takhle by právě byla ona hlavní myšlenka díla prostoupena dokonale, 'to jsou… ehm… ty paradoxy', a ještě jsme chtěli navrhnout kulisy Jaroslavem Kvapilem,» zasmál se Šrámek.

«Tak na to bych se vám musel jít vyzvracet,» zařval náhle se vynořivší Ivan Jirous.

«Klídek, Magore» řekl mu skutečně klidně Hašek.

«Děte všichni do prdele, myslíte, že mi to dělá dobře být v jedný místnosti s těma bolševickejma zmrdama a teď eště poslouchat ty vaše pindy, když o tom všem víte hovno?»

Situaci se snažil vyřešit Václav Hrabě, který seskočil z pódia: «Tak tohle sice nebyla labutí píseň, ale my všichni dobře víme, jakým je Magor skrytým klenotem naší poezie.»

«Tak aspoň zahrajte něco pořádnýho,» odpověděl Magor.

«Já myslím, že…» Hrabě se zastavil, když spatřil v dáli nové hemžení, oči se mu zablýskly a pak vykřikl: „UNDERGROUND IS DEAD, AŤ ŽIJE JAZZ!"

Rozběhl se přes celý sál kavárny a vroucně objal Josefa Škvoreckého.

«Je to horečka, či mámení?» Pronesl lyrickým tónem Hrabě a pak pokračoval ke Škvoreckému: «To se nám to ale sešlo. Člověče, já už myslel, že se tě nedočkám.»

«Bodejť, když bych ti mohl dělat fotříka.»

A teď na celý sál Hrabě znovu vykřikl: «Tohle bude swingová noc, vážení, jedinečná, nezapomenutelná,» a euforicky se rozhlížel kolem.

To zatím přicházely stále nové a nové osobnosti světové kultury, zpocený Karel Čapek urgoval další členy Kavárny, aby pomohli s organizací zasedacího pořádku. Tu Hrabě spatřil, jak přichází Boris Vian se svojí Ursulou: «Ta je krásná, viďte Karle?» oslovil Karla Čapka, jenž se na moment

Ursula Vian

zastavil a díval se také: «Ach ano, člověk by se při pohledu na ni chtěl vrátit k lyrické poezii. Však také jak Vian půl století trpěl, než se znovu shledali.»

Hrabě chvíli váhal, pak se přece jen odhodlal: «Karle, zařiďte ještě Ellingtona, přišel i Vian, to by byl fantastický závěr.»

«Na konec je už přece domluvený Zappa. To nemůžu Havlovi udělat.»

«Ne, to ne. Bude velká after. To tahle kavárna ještě nezažila, co dneska zažije.»

«Uvidíme.»

V tu chvíli se Kavárna nad Prahou začala zklidňovat. Na pódium vystoupil konferenciér večera Egon Erwin Kisch a pohybem rukou vyzval ostatní k naprostému klidu. Sotva nastalo ticho, vystoupil ze stínu Jaroslav Ježek, opřel se do svého tenorového banja a celý sál rozezvučel svým netradičně pojatým Buggati stepem…

Ke konci skladby se na poóium vrátil Egon Kisch, uvedl se několika rytmickými kroky a poté promluvil: „Vítám všechny přítomné na komponovaném večeru k příležitosti přivítání Václava Havla a Josefa Škvoreckého do Kavárny nad Prahou. Je mi nesmírným potěšením vidět zde tolik skvělých lidí. Vím, že někteří z vás jsou zde nad Prahou, ač se to zdá téměř neuvěřitelné, zcela poprvé. Abychom se všichni naladili na tutéž sváteční notu a procítili velikost místa, nad nímž jsme, dovolím si odrecitovat několik veršů Jochena Missfelda:

«*Prag war eine wunderschöne Stadt und war*

des Kaisers, vollmit bunten Baldachinen.

Oft war der Himmel blau, und wenn

er Dukel wurde, hatten Wahrsager

Dad Wort, die rieben Blut ins Firmament.»

Kisch umlkl, poodešel k oknu a zahleděl se: «Kdo z vás, Čechové, těmto krásným veršům ve své plnosti rozuměl? Někteří zajisté ano, ale jak těžce bolí srdce člověka, když má hledět do očí té hlupácké nenávisti k jazyku, co po staletí na svých bedrech nese kulturní dědictví lidstva…»

Ale to se již na pódium blížil Guillaume Apollinaire. Kisch se vzpamatoval, rozpřáhl ruce směrem k Apollinairovi a pronesl: «Naše pásmo poezie nekončí, ba právě naopak dosáhne svého vrcholu. Nepřichází se svou poctou Praze nikdo povolanější, než Guillaume Apollinaire za klavírního doprovodu Jaroslava Ježka…»

«*Tu es dans le jardin d'une auberge aux environs de Prague*
tu te sens tout heureux une rose est sur la table
et tu observes au lieu d'écrire ton conte en prose
la cétoine qui dort dans le cœur de la rose.

Épouvanté tu te vois dessiné dans les agates de Saint-Vit
tu étais triste à mourir le jour où tu t'y vis
tu ressembles au Lazare affolé par le jour
les aiguilles de l'horloge du quartier juif vont à rebours
et tu recules aussi dans ta vie lentement
en montant au Hradchin et le soir en écoutant
dans les tavernes chanter des chansons tchèques»

A sotva dozněla Apollinairova slova, objevil se na scéně Karel Hašler a za tónů harfy spustil *Po starých zámeckých schodech*.

U stolů se zatím počalo mírně diskutovat. Alois Jirásek dostal hlad a zavolal si číšníka.

«Co to bude, mistře, rakvička s tatarskou omáčkou jako obvykle?»

«Dnes bych si dal nějakou specialitu, pane.»

«V tom případě bych doporučil lososa v čokoládové polevě a se špeclemi jako přílohou.»

«Tak dobra,» odfrkl si spokojeně Jirásek.

«Adolfe, o čem to vlastně bylo?»

«No… že je to tu pěkné, máme se všichni dobře a ještě si k tomu zpíváme,» odpověděl Jiráskovi Adolf Heyduk.

«Hlavně, že ten o tom tolik ví… To je celý Čapek, světovost za každou cenu. A všichni se mohou utleskat, přitom tomu stejně nerozumí.»

«Ach ano, kam jen zmizela ta stará láska pro národní věci."

«Stejně napsal ten Krakatit jen proto, aby dostal Nobelovu cenu,» s nechutí v hlase pronesl Jirásek.

O několik stolů dále seděl Arnošt Lustig a vykládal pozorným posluchačům, zatímco nespustil z očí Evu Braunerovou: «Víte, žena možná není všechno, ale bez ženy je všechno nic.»

Arthur Miller právě dorazil z obchůdku Molière and comp. s novým vydáním Kafkova dílka Umělec v hladovění a zatoužil po podpisu autora. Nemohl však najít nikoho, kdo by mu poradil, až natrefil na Jiřího Muchu: «To musíte za PR managerem Maxem Brodem, ten o těchto věcech rozhoduje, my jsme jen malí páni, včetně Kafky,» s jistým úsměvem podotkl.

Kavárna nad Prahou ožila, jak tomu již dávno nebylo. Komponovaný večer se pomalu dostával do své jazzové části pod taktovkou Václava Hrabětě, zatímco všichni byli napjatí, zda dorazí i Duke Ellington…

Ticho večera

provokuje

labutě

aby se ještě před smrtí pokusily zpívat

něco o tvé kráse

V rytmu ptačích křídel

v rytmu v kterém se země kolébá vesmírem

v rytmu který se nikdy nikomu nepodaří

upálit nebo ukřižovat

zavři oči

a bude to jako když měsíc zapadá v aleji mostů. •

Skinheadi - John King

Nicole Kubátová

Když budete v nějakém knihkupectví a zahlédnete tuhle knihu, je pravděpodobné, že vás napadnou slova jako nacismus, fašismus a rasismus. Jenže pro tuhle knížku platí heslo: Skinhead není žádnej nácek!

John King se v tomto románu zabývá třemi generacemi jedné rodiny.

Terry je majitelem taxislužby a později i majitelem klubu Union Jack. Jeho manželka umřela po autonehodě a zanechala mu syna Laurela. Terry preferuje klid a násilí mu skoro nic neříká. Avšak občasné rvačce na fotbalovém zápase se nijak nebrání. On sám se ale považuje za původního skinheada.

Ray, Terryho synovec, se každý den a každou hodinu snaží nějak utlumit svůj vztek, který v něm každou chvíli vře. I když je jeho vztek většinou založený na maličkosti, nemyslí to nikdy nijak špatně. Nikdy by nikoho nezmlátil, pokud si to nějak nezaslouží a dokud se k němu ten dotyčný nechová nějak špatně, či neporušuje morální pravidla.

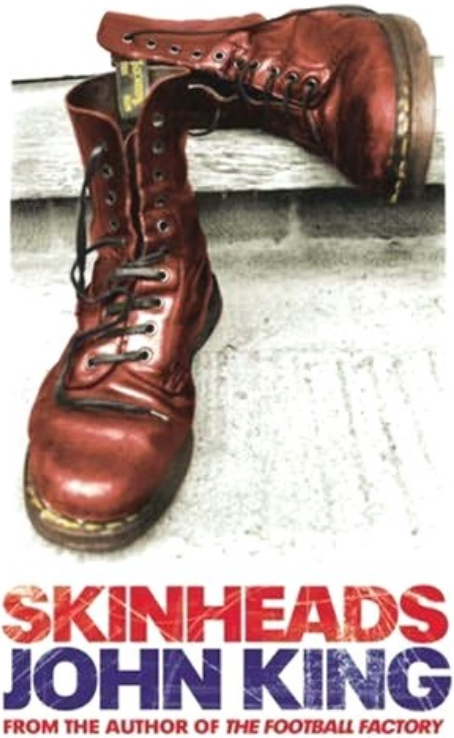

Lol je náctiletý kluk, který se snaží se svými kamarády založit kapelu. Často chodí za školu a po večerech sedí u počítače a hraje hry. Nezapře se u něj ale vliv jeho otce.

Všechny tři spojuje láska k hudbě, hlavně tedy ke ska, a láska k fotbalu.

Kniha se však nezabývá jen příběhem těchto tří, ale hlavně ukazuje na to, jak by měl asi vypadat původní skinhead, který nemá nic společného s „náckama“. V knize se také objevuje spousta odkazů na různé písničky a kapely. Ale abych řekla pravdu, někdy se třeba celá stránka zabývá jen výčtem skupin a tím zaniká docela zajímavý příběh, který se tímto posouvá až úplně dozadu.

Nevím přesně, komu bych měla knihu doporučovat, protože to asi jen tak někoho nezaujme, ale když už bych ji tedy doporučit měla, tak hlavně lidem, kteří se o této subkultuře chtějí dozvědět něco víc a přesvědčit se, že na heslu Skinhead není žádnej nácek! nějaká pravda bude. •

Zvuk stříbra a dechu

Karolína Lisová, K2

Jak jistě nevíte, autorka tohoto článku hraje na příčnou flétnu a v tomto článku by tomuto přenádhernému nástroji chtěla vyznat svou bezbřehou a nikdynehynoucí lásku.

Na flétničku jsem začala hrát jako roztomilý, chamtivý školkáček, kterému bůhví proč v hlavince utkvěla jedna fotografie, kde stojí má sestra s bratrem po jejich koncertě a v rukou třímají nádherné pugéty. Tak jsem zatahala maminku za rukáv, že bych jako taky chtěla na něco hrát a tiše jsem si před spaním představovala, jak jednou taky dostanu tu nádhernou kytici... Jaké bylo mé zklamání, když mě s kyticí po mém prvním vystoupení vyfotili, načež mi ji vyrvali z ruky a věnovali mé jinak milované profesorce. Za chvíli jsem koketovala i s klavírem či houslemi, ale s ničím jsem nedokázala tak srůst, tak jsem to raději nechala být. V devíti letech přišel můj dlouho očekávaný den D, dostalo se mi mé vlastní příčné flétny.

Ten zvuk mě po pár krušných skřípějících měsících absolutně pohltil a nepustil. Pravda, byla období vřelejší i vlažnější, ale překonaly jsme, co jsme měly a já jsem za to ráda.

Asi před rokem jsem se začala věnovat zpívání a s tím mi došlo, proč flétna, proč dechy, a nic jiného. Ta příčná flétna má jednak nádherný zvuk, neuvěřitelně lyrický, přitom optimistický. Miluji její nepřesnost. Flétna se nedá stoprocentně naladit, prostě to nejde. Mozart ji prý kvůli tomu strašlivě neměl rád. Její držení je krásné. Linie člověka hrajícího na flétnu je neuvěřitelně estetická. Je to taky hrozně citlivý nástroj na jakýkoliv záchvěv psychiky či fyzického rozpoložení, jež se automaticky chtě nechtě promítnou v dechu. Tyto projevy můžeme samozřejmě nejvíce pozorovat ve zpěvu, ale konkrétně můj hlas mi neposkytuje takové možnosti ani sluchové požitky, po kterých toužím a které mi flétna nabízí.

Jsme tedy u dechu. Dech je zázrak. Je to stereotypně-kreativní proces. Provází nás na každém kroku, při všem, co děláme. Když nedýcháme, zemřeme. Dech je propojen s každičkou buňkou našeho těla. Přijímáme životodárný kyslík a zbavujeme se oxidu uhličitého, který papají kytičky, které zase vytvářejí ten kyslík, abychom potom já i ony mohly žít. Když tedy hraju, proměňuji dech v tón. Něco předávám dál, třeba tím obohatím svět nebo si vytvořím zpětnou vazbu sama sobě.

Slovo na závěr – přijímejte krásné věci a posílejte dál ještě krásnější. Věřte nevěřte, bude vám z toho fajn.

A jestli jsem někoho třeba trošičku naladila, pusťte si Syrinx od Debussyho, Jethro Tull nebo třeba Clauda Bollinga. •

Manegarm

Petr Kavan

V tomto čísle bych vám rád představil folk-black metal kapelu ze Švédska, a to Manegarm.

Nejprve bych asi měl vysvětlit výše napsaný styl: folk-black metal. Tento styl metalu vznikl ve Skandinávii, odkud také proudí většina kapel, jako třeba Amon Amarth, Battlelore, Finntroll či Korpiklaani.

O co jde? Především o spojení tamějších folklórních písní a ve Skandinávii velmi oblíbeného metalu – čímž dostáváme hudební směs houslí, píšťal, fléten, dud, bubnů, elektrické kytary a dalších nástrojů, které celkově vytváří velmi chytlavé melodie podpořené často ,,blitím do mikrofonu“ alias blackmetalovým zpěvem.

Jak už jsem zmínil, Manegarm pochází ze Švédska a v jejich textech se objevují především vikingské mýtické ságy či texty na ně navazující.

Bohužel se s touto kapelou u nás často nepotkáme, a tak nezbývá než si ,,obstarat“ jejich hudbu na internetu – třeba na Youtube.

Jelikož tento hudební žánr poslouchám už poměrně dlouhou dobu, tuto kapelu můžu jen doporučit – za svých téměř třináct let existence se vypracovali a jen doufám, že to povede dál.

Stary Olsa

Abych vás, drahé čtenáře, nezahltil pouze hudbou, která u nás na škole není až tak populární, představuji ještě čistě folkovou kapelu z Běloruska.

Hrají přibližně stejně dlouho jako Manegarm a stálých devět členů kapely vystupuje s dobovými nástroji na všech možných středověkých festivalech srdci Evropy, především v Polsku.

Ve svém instrumentálním arzenálu mají připravenou např. loutnu, dudy, píšťaly, flétny. Za náměty svých písní berou jak jinak než svůj domácí folklór, ale třeba i pro nás známou píseň Batalion a různé další známé ,,fláky“ z Anglie, Irska, Francie a mnoha dalších zemí. Kdo si rád poslechne kvalitní hudbu, vzniklou pouze díky lidskému umu – nechť se zaposlouchá. •

Kdo skládá soundtracky

Klára Půlpánová

Každý z nás má rád určitou hudbu a je jedno jakého žánru, hlavní je, že melodií a rytmem se k nám mohou dostat všemožné pocity různého druhu: nostalgie, euforie, chuť pořádně si zatančit atd.

Ve filmovém světě jsou nejvíce rozšířené všemožné chorály a famfáry, které podtrhují dramatické vyvrcholení děje. Ať už to jsou dlouhé dunivé tóny ve filmech Christophera Nolana nebo živá a výrazná famfára ze Star Wars (táá, táá táá,- táá, ta, dáá) od George Lucase. Prostě hudba k filmu patří, bez ní bychom se neděsili Dartha Vadera, neplakali u smutných filmů nebo neskákali radostí, když se hlavnímu hrdinovi podaří přemoci nějakého padoucha a nebo se zamilovat. V tomto článku vám představím ty nejznámější filmové hudební skladatele.

Začnu od nejaktivnějšího.

Hans Zimmer

Narodil se 12. 9. 1957 ve Frankfurtu nad Mohanem v Německu. V dospívání se přestěhoval do Londýna, tam se z něj stal zkušený hudebník. Začínal s klávesami a syntetizátory. Během spolupráce s filmovým skladatelem Stanley Myersem vytvářel „mix orchestrálního projevu z prvky elektroniky“.

V roce 1988, kdy složil hudbu k *Rain Manovi*, se stal slavným (Rain Man získal 4 oscary). Potom začal pracovat pro filmy režiséra Ridleyho Scotta *Thelma a Louisa*, *Gladiátor*. Jeho dílem je i hodně známý soundtrack ke *Lvímu králi* (opět oscarový hit). Postaral se o melodie k *Princi Egypskému* od studia Dream Works, u kterého pracuje i dnes, tentokrát na *Madagaskaru 3* (premiéra 14. 6. 2012).

Pro studio Remote Control Productions v Kalifornii skládá melodie pro všechny díly *Pirátů z Karibiku*. Stará se o hudbu v Nolanově třetím díle *Batmana* (jeho soundtrack se bude skládat z lidských hlasů a pokřiků, a tak nás čeká něco neobvyklého).

Steve Jablonsky

Hudební vzdělání získal tento skladatel na kalifornské univerzitě v Berkeley. Po vystudování získal pozvání do hudebního studia Media Ventures Hanse Zimmera.

Díky *Texaskému masakru motorovou pilou* dostal příležitost pracovat s Zimmerem na hudbě k filmu *Slzy Slunce*. Po těchto dílech tvořil skladby zcela sám. V roce 2004 složil hudbu k seriálu *Zoufalé manželky*. O rok později složil slavnou skladbu „My name is Lincoln“ k filmu *Ostrov* Michaela Baye.

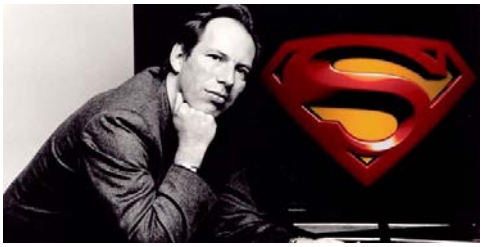

Za dva roky Steve Jablonsky opět spolupracoval s Michaelem Bayem, producentem Steven Spielbergem a scénaristou Alexem Kutzmanem & Robertem Orcim (psali scénář pro *Ostrov*). Ti všichni vytvořili blockbuster (tj. akční film, který hodně vydělává) *Transformers*, který navždy změní přístup Holywoodu k premisám a fenoménům 80. let.

Pro *Transformers* vytvořil velice specifickou hudbu a skladbu „Arrival to Earth“. U *Transformers* vydržel až do konce spolu s kapelou Linkin Park. Dnes vytváří hudbu i pro hry (*The Sims 3*) a skládá soundtrack pro film *Bitevní loď*.

John Williams

I tento skladatel (foto vpravo) rozhodně patří do trojice nejznámějších. Zejména hudbou ke *Star Wars* nebo *Indiana Jones*. Více se nám do výčtu nevejde, tak snad příště.

www.čsfd.cz
www.moviezone.cz

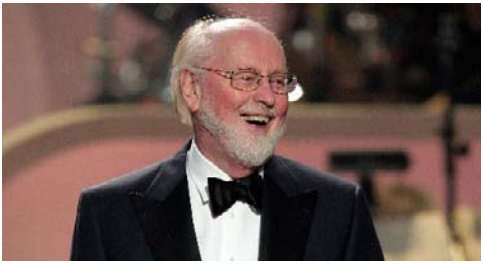

Seznámili jsme se alespoň se třemi skladateli, o kterých můžeme říci, že jsou čistokrevní soundtrackáři. Je jich samozřejmě další dlouhá řada a ráda se k tomuto tématu vrátím. Až půjdete příště do kina, představte si na chvíli film bez hudby. Opravdu to není ono. •

Láska za časů konzumu v Divadle v Dlouhé

Otto Drexler

Každý, kdo trochu zná inscenace novodobého Divadla v Dlouhé, dobře ví, že typickými vlastnostmi tohoto hereckého souboru je hravost a nevšední humor procházející napříč všemi hrami, ať jsou vážné či zábavné, klasické či zcela exotické… Ale i v Divadle v Dlouhé jako by se zvážnělo více, než tomu kdy v historii divadla bývalo. Loňské premiéry Shakespearova Macbetha i Stroupežnického Našich furiantů sice v sobě nesly punc neotřelosti a hravosti, přesto v nich už zazníval silný morální apel. S letošní premiérou kruté komedie Dennise Kellyho Láska a peníze však zašlo pražské divadlo ještě mnohem dál. Můžete se smát, když vám to přijde vtipné, můžete odejít, pokud vám to přijde nechutné, anebo můžete přimraženi sedět a se zatajeným dechem sledovat jednotlivé obrazy retrospektivně jdoucí po sobě, které dohromady tvoří mozaiku krutého, hodnotově vyprázdněného světa, kde mezilidské vztahy jsou rozkládány konzumním životem, hynou pod devalvací citů, snahou o rychlý ekonomický profit a na piedestal je postaven zdánlivý blahobyt na dluh.

Je zjevné, že Divadlo v Dlouhé se přesně trefilo do atmosféry frustrace dnešních dní. Přestože mnozí diváci by rádi před realitou světa zavírali oči a nechali se raději okouzlovat Snem noci svatojánské, v Dlouhé můžeme pozorovat drsnou grotesku z našich dní, která možná nevypovídá pravdu o každém z nás, ale přinejmenším věrně zachycuje atmosféru a fenomény naší doby. A co jiného by mělo být prvořadým úkolem divadla? Vždyť každá velká komedie v dějinách se přece strefovala právě do toho, co danou společnost nejvíce pálilo. A přestože mnohé nešvary od dob Shakespeara a Moliéra zůstaly, mnohé se změnilo a zhrublo. Člověk při sledování těch mnohých, co nevydrželi a předčasně odešli ze sálu, musel mít pocit,

že utíkali před realitou života, a tím sami sobě znemožnili proniknout k hlubším souvislostem a příčinám bolestí, jež nás v poslední době tolik trápí.

Autorem hry je britský dramatik mladé generace Dennis Kelly. Říká se o něm, že navazuje na proslulou britskou cool dramatiku 60. a 70. let, která se svojí skandálností na konci 60. let zasloužila o konečné zrušení cenzury ve Velké Británii. Kelly se tomuto označení brání, když říká: „Já přeci na jevišti nezabíjím kočku!“ To je sice pravda, ale může to zavdat falešnou domněnku, že Kellyho hry jsou méně razantní a násilné. Před třemi lety uvedli na Nové scéně klasickou hru britské cool dramatiky, Spaseni Edwarda Bonda. V ní je hned na počátku hry partou chuligánů ukamenováno dítě v kočárku. Partou chuligánů, kteří byli odsouzeni k tomuto životu, ač ve svém nitru jsou mnohdy citlivějšími lidmi, než ti otcové ze spořádaných měšťanských rodin. A přesto mám pocit, ač se to může zdát nemožné, že Kelly zašel ještě dál. Nechutné a násilné činy nejsou přímo předváděny jako v tradiční cool dramatice, jsou verbalizovány a možná právě proto v divákovi vzbuzují ještě větší úděsnost, když kupříkladu vražda manželky je jen tak prohozena mezi řečí a lakonicky zdůvodněna: Měli jsme velký dluh.

Roztržitost a časová nesouslednost děje kontrastuje s umělecky čistým a jednotným pozadím, na němž jsou vyobrazeny portréty osmi hereckých představitelů. Divák se zpočátku může lehce chytit na vějičku strohého, vkusně vypadajícího prostoru, do něhož zní podmanivá píseň Dolly Parton I will always love you, zatímco mezi dvěma mladými lidmi, Davem a jeho novou milenkou, probíhá elektronická konverzace o několika krásných a výjimečných společných dnech plných lásky a vášní. Řeklo by se, nová forma, obsah starý…

Brzy jsme vyvedeni z omylu. Vše má svůj zjevný umělecký záměr. Sentimentální, komerčně úspěšný hit, slouží ve hře jako přesné vystižení absurdního věta, v němž ty nejryzejší city jsou bestiálním způsobem znásilňovány obchodníky s duševní potravou, a zároveň představuje onu absurdnost naší doby: lásku zaměňujeme za pouhé sexuální ukojení, lidské šlechetnosti se vysmíváme a pak jdeme do kina a dojímáme se nad příběhem, který nevypovídá o ničem jiném, než jen o naší směšné touze prožívat příběh, který ani ve skutečnosti prožívat nechceme… Symbolika té ryzí, čisté lásky, kterou si raději jdeme koupit, než bychom se o ni pokusili: prostřednictvím lístku do kina, hudebního cédéčka či srdcebolného románu, je zde dovedena do dokonalosti.

Z nevinného e-mailového flirtu jsme brzy probuzeni do tvrdé reality, která se tolik liší od všeho, co jsme na jevišti mohli dosud vidět. Na jeviště vystupuje třetí postava – zesnulá manželka Davea, a zatímco jeho nová milenka prožívá na židli orgasmus, manželka to nečině pozoruje, zatímco Dave zalepuje na jejím portrétu oči, aby se zbavil vzpomínek na pohled své umírající ženy… První scénu si představitel Davea, Miloslav König, skutečně vychutnal.

V celé škále jeho hereckého umění lze spatřit pravdě podobný obraz třicátníka, kterého duch doby a strašlivý životní příběh, ač v té chvíli nevíme jaký, zažene až na samou mez cynismu. Vyniká jeho fascinující práce s hlasem, střídání intonace a mimických poloh od koketního úsměvu až po demagogické záchvaty obličeje.

A postupujeme zpátky v čase. Jsme svědky pohřbu Daveovi manželky Jess a sledujeme upřímný nářek jejích rodičů. Po staletí jsme v dílech světových autorů sledovali střet nezkaženého a nespoutaného mládí proti zkaženým a konvencemi spoutaným starším generacím. V Kellyho dramatu jako bychom poprvé sledovali, že situace ve společnosti, na počátku nového století, se zvrátila. V rodičích Jess můžeme sice zahlédnout kontury karikatury spořádané měšťanské rodiny, ale v kontrastu s jednáním představitelů mladší generace vyčnívá jejich schopnost prožitku skutečně ryzích citů. Ale nebyli bychom v postmoderní hře, aby i ten jediný okamžik, kdy jsem svědky opravdového citu, nebyl nějakým způsobem devalvován: celá smuteční scéna je nahrávána na kameru a souběžně promítána na LCD obrazovku přítomnou nahodile na jevišti jako jistý příměr k tomu zřejmě nejnechutnějšímu, co ještě nedávno vévodilo programu komerčních televizí: reality show, kde jsou ty nejniternější lidské city obnažovány pro potěchu všeho diváctva v pohodlí pokojů…

V další scéně sledujeme poníženého Davea, kterak se snaží získat lukrativní místo u své dávné středoškolské spolužačky a milenky, která na rozdíl od intelektuála Davea byla výrazně pragmatičtější při výběru vysoké školy… Milenčina přetrvávající zhrzenost v kombinaci s neuhašenou touhou je pomstěna nabídkou k vulgární sexuální službě. Ještě tragičtějšího pohledu jsme svědky ve scéně staršího muže, sexuálního „podnikatele“, jehož zoufalá snaha po lásce se smrskla do podoby perverze.

Nahodile pohozené židle po jevišti na pozadí dialogu neporozumění mezi Davem a Jess symbolizují rozpad vztahu. Dave si jde do nemocnice vyzvednout Jess, která je otřesena z drsného zážitku, při němž jeden muž zabil druhého jen proto, že mu při spěchu na autobus šlápnul na mobilní telefon. Účinek tohoto strašlivého výjevu všedního dne je však v dialogu postupně zeslabován, až divák na samém jeho konci takřka zapomene, jaké téma stálo na jejím počátku. Zabití neznámého muže jiným neznámým mužem je totiž překryto atmosférou neporozumění mezi Davem a Jess, jejichž intelektuální vztah zabil konzumní život.

Teprve v poslední scéně, v níž se dostáváme na samý počátek děje, spatřujeme ničím nepoznamenaný ryzí cit. Sledujeme šťastně zamilovanou Jess, která si bude brát Davea. Dotčená tíží světa našich dní, zasazuje v posledním monologu téma do existenciálních souvislostí, strhává svým proslovem diváky a nalézá východisko z marastu a špatnosti naší doby v tom jediném potřebném – v opravdovém lásky citu. V naprostém kontrastu ke světu, v němž člověk zabije člověka pro zašlápnutý mobilní telefon, nalezneme v závěru hry to opravdu důležité: probudit se uprostřed noci a cítit vedle sebe teplo milující osoby. A teprve tehdy si uvědomíme hluboký význam retrospektivního pojetí hry. Daveovi a Jess život veškerou naději zmasakroval. Ale většině z nás snad ještě zbývá…. •

Dobře placená procházka

Vendula Tisoňová

Dobře placená procházka je Buffopera, která vznikla v roce 1965 a jejímiž autory je populární divadelně-hudební dvojice Jiří Suchý a Jiří Šlitr. V roce 1959 společně s Ferdninandem Havlíkem založili divadlo Semafor. Dobře placená procházka měla premiéru 15. června 1965 v divadle Semafor a celkem se dočkala 64 repríz a též adaptace v podobě televizního filmu v roce 1966. Zařadila se mezi velké úspěchy Semaforu a vystupovaly v ní takové osobnosti jako Eva Pilarová, Naďa Urbánková či Hana Hegerová. Nejnověji zpracovaná insenace byla zpracována v Národním divadle a premiéra se konala 22. a 23. dubna 2007. Režisérské místo zaujal světoznámý režisér a dramatik Miloš Forman a jeho syn Petr Forman. Matěj Forman se stal výtvarníkem scény. Miloš Forman a Jiří Suchý spolupracovali už na opeře Kráska a zvíře Philipa Glasse, odvedli dokonalou práci a sklidili za ní i velmi nadšené kritiky. Hra byla vůči původní verzi obohacena o písničky z divadelního představení Sekta. V květnu 2007 byla pětkrát uvedena na zájezdovém představení v Palau de les Arts Reina Sofia ve Valencii. Nastudování bylo oceněno Cenou Sazky a Divadelních novin jako nejlepší počin sezóny v oblasti hudebního divadla. Miloš Forman později natočil i film. Původně měl být vysílán jen v telvizi, ale díky nečekanému úspěchu se rozhodli Dobře placenou procházku uvést v kinech.

Mladý manželský pár, Uli a Vanilka, se právě dohodl na rozvodu a každý žije v jedné polovině bytu. Napjatou atmosféru dále přiostřuje Advokát, který je přišel obeznámit s rozvodovým řízením. Situace se však stane neudržitelnou až s příchodem Listonoše, který přináší tajemný telegram z Liverpoolu. Podle telegramu zemřela Vanilčina bohatá tetička a odkázala dosud nenarozenému dítěti Uliho a Vanilky milión liber. S nadějí na rychlé zbohatnutí se Uli a Vanilka začnou usmiřovat. V Uliho nepřítomnosti se o Vanilku začne ucházet rovněž Advokát, neboť se mu nelíbí, že je Vanilka opět se svým manželem. Vanilka hledá záchranu před jeho dvořením a rovněž důmyslné východisko ze své situace v podobě ostýchavého Listonoše, jejž si vyhlédla za otce svého milionářského dítěte. Pokouší se jej svést, ale Listonoš nechápe oč běžía snaží se uniknout z jejích spárů. Když zmatek vyvrcholí, vytáhne nový telegram oznamující, že Teta právě přilétá. Vylekaná Vanilka, Uli, Advokát a Listonoš hledí na živou tetu, jež vchází do dveří bytu doprovázena všemi odznaky luxusu a vypráví jim o své cestě.

Druhého dne dopoledne se Advokát zastavuje u Vanilky a Uliho na cestě k soudu. Když s ním však Teta chce prohovořit některé detaily své závěti, Advokát s radostí zůstává a doufá, že i jeho odmění finanční částkou. Teta se rozhodla změnit svou poslední vůli v tom smyslu, že milión liber zdědí každé z dětí Uliho a Vanilky. V Advokátovi toto konstatování vyvolá náhlou lásku k Tetě, kterou jí začně okamžitě vyznávat. Z dokončeného stání se vrací opilý Uli, který Tetu nejprve hrubě seznámí se skutečností rozvodu a pak se o ni začne ucházet sám. Jeho nemotorné pokusy o dvoření utne rozzlobená Vanilka, kterou se Teta pokusí uchlácholit šekem na milión liber. Listonoš přináší nový telegram, ve kterém stojí, že Teta zemřela, což se ukáže pravdou. Uli i Advokát obracejí svou lásku kychtivou pozornost na Vanilku. Ta se snaží najít pomoc u Listonoše, který se jí však vyhýbá a nakonec zmizí.

Hlavní postavy si zahráli Jiří Suchý, Jitka Molavcová, Tomáš Trapl, Zuzana Stivínová a další. Spolupracoval orchestr Národního divadla, ženský sbor, externisté a v dětských rolích se objevil Kühnův dětský sbor. •

Továrna na maso a taky trochu Inscenační strategie

Anna Strnadlová

V Praze není mnoho míst, kde bychom se setkávali se současným uměním tak důvěrně jako v Meet Factory. A právě tato stará tovární budova kdesi na Smíchově, ve které vedle sebe vzkvétá rovnou několik projevů umění, se stala mým útočištěm, mou oázou v sychravé zimě letošního ledna.

Meet Factory, projekt výtvarníka Davida Černého a jeho přátel, zaujímá na tak kulturní projekt zcela netypickou polohu i prostor. Budova, původně vznikla pravděpodobně jako objekt patřící v době industrializace sklárnám, ale ještě nedávno to bylo něco prázdného a zapomenutého, s čím si magistrát nevěděl rady. Původně měla Meet Factory vzniknout v Holešovicích (v bývalé šunkráně, proto název Meet Factory), ale povodně ukončily tento vznikající projekt už na jeho počátku a tak dnes Meet Factory stojí na pražském Smíchově. Tam vzniklo místo, kde se Česku prezentuje moderní umění z celého světa a zároveň my prezentujeme své současné umění světu. Pod jednou

střechou je tu místo pro výtvarné umění, hudbu, divadlo, dokonce jsou tu i ateliéry, které si pronajímají residenti jak čeští, tak cizí, jsou tu prostory, kde pracují grafici, prostory, kde vznikají hudební klipy. Je tu vlastně všechno, na co si člověk vzpomene.

Když venku leží rozmoklý sníh a řídké bahno zdobí potemnělé ulice, jakoby člověk stál na konci světa, kde ho už nemůže čekat nic. A pak náhle červená okna Meet Factory zasvítí do mlhy a velká budova najednou vypadá jako pohádková chaloupka. Když vejdete dovnitř, jste potěšeni ještě více, protože je tu několik útulných koutků, kde si můžete v klidu odpočinout a načerpat síly na prohlídku výstavy.

Výstava, která skončila v neděli 22. ledna se jmenovala *Inscenační strategie*.

Bílé stěny, několik fotografií, oranžovočervená podlaha, malinká promítací místnůstka uprostřed, pravidelné cvakání promítaček, ticho.

Výstavní projekt Scenario Strategies přestavoval díla českých, francouzských a švýcarských autorů, kteří se snažili mediálním obrazům navrátit jejich ztracenou autenticitu. Divákům se to autoři snažili ukázat skrze příběhy, které důmyslně objevovali v nalezených fotkách a náhodných situacích. Cílem výstavy bylo především poukázat na nutnou tvořivost fantazie ve spojitosti s vizuálním vnímáním člověka. A protože je to současné umění, je to i moderní instalace: velké stěny Meet Factory dali každému dílu dostatek prostoru, aby se divák mohl soustředit jen na něj.

Malá promítací síňka uprostřed první místnosti nabízela záhadný film. Několik slov, objevujících se na šedém plátně pravidelně po minutě tmy, vám dávali prostor prakticky k čemukoliv. Když se začaly po hodině projekce ozývat i různé zvuky, byli sice překvapeni, ale pokud jste vydrželi až do tohoto okamžiku, znamená to, že vaše myšlenky se už stejně pohybují někde jinde.

Dvě promítačky vedle sebe pravidelně přehazovaly diapositivy a na jednu z těch velkých bílých stěn promítaly jakési fotografie. Nechte fantasii pracovat!

Výstava *Inscenační strategie* skončila, ale Meet Factory stojí dál, takže až budete přemýšlet co s volným sychravým odpolednem, pak nasměrujte své kroky právě tam. Protože tam na vás bude čekat výstava nová, tentokrát třeba *Bílá je, když*, možná bude i nějaký koncert nebo divadelní představení. Ale i kdyby tam nebylo ničeho, útulné koutky, kde se můžete posadit, začíst se do Revolver Revue, dát si něco tekutého a užít si čas v tak industriálním a přesto uměleckém prostředí jsou tu jen pro vás. •

Nezobrazující umění

Obrazy bezpředmětné, či nepředmětné?

Monika Škopková

Abstrakcionismus je v současné době jeden z nejvíce využívaných uměleckých směrů. Není se čemu divit, vždyť jaký je vlastně snazší způsob vyjádření emocí, nežli právě pomocí abstraktního umění?

Ale co to vlastně je, kde se tady vzalo a co s sebou přineslo?

Abstrakcionismus vzniká zhruba na počátku 20. století, před první světovou válkou, a to zejména v zemích jako je Nizozemí, Rusko, Francie, a následně po druhé světové válce především v USA, kde je jedním z hlavních ohnisek abstraktního umění New York. Postupem času se abstrakcionismus šíří v podobě různých odnoží (jako je například geometrická abstrakce, suprematismus, konstruktivismus, ad.) do celé Evropy.

Mluvíme tedy o uměleckém směru úzce navazujícím na umění rozvíjející se v 19. století, jde zejména o vliv romantismu, realismu a z velké části i impresionismu. Další umění mající značný vliv na vznik a vývoj abstrakce je expresionismus, který se jako jeden z hlavních směrů podílel na utváření abstrakcionismu tak, jak jej známe nyní.

Tento umělecký směr zasahuje od výtvarného umění (Olga Rosanovová, August Herbin), přes sochařství (V. J. Tatlin), třeba až k hudbě a filosofii (Wilhelm Worringer), sám o sobě je tedy velice obsáhlý a konkrétně nevymezený. Stejně tak, jako pojem abstrakce sám o sobě. V tomto článku bych vám však ráda přiblížila abstrakcionismus z hlediska výtvarné umění.

Za zakladatele abstraktního malířství je standardně označován ruský malíř Vasilij Vasilijevič Kandinskij.

Avšak k prazákladu abstrakce patří zejména vznik nefigurativního malířství s kterým se setkáváme například u obrazů Františka Kubky nebo Francise Picabia.

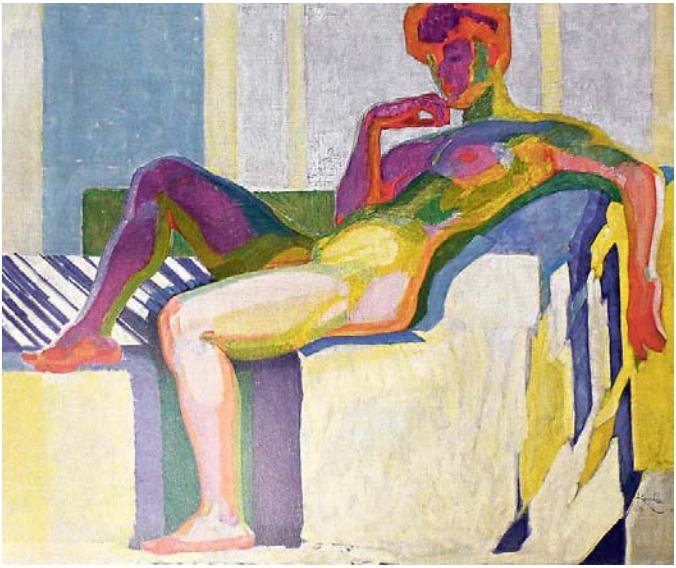

František Kupka, Velký akt, 1910–1911, Muzeum Solomona R. Guggenheima, New York

Celkový vývoj tohoto výtvarného umění je velmi spletitý. V první polovině 20. století se abstraktní umění kombinuje s postimpresionismem a secesí, dále se vyvíjí v taichismus a následně třeba až v pop-art.

Nemůžeme však definovat a vymezit něco tak rozpínajícího se jako je abstrakcionismus, chápeme-li jej jako umělecký směr po všech stránkách, které toto označení dovoluje brát v potaz.

Kontroverze, která se v tomto skrývá, je snad nejlépe zachycena v reakci Mikhaila Simkina z Kalifornské univerzity v Los Angeles na článek, který vyšel v časopise Psychological Science:

„Obrázky, které namalují děti nebo šimpanzi, se od děl mistrů abstrakce liší jen velice nepatrně."

Možná že právě v tom spočívá kouzlo abstrakce ve výtvarném umění, z psychologického hlediska se totiž jedná o instinktivní malbu, prazákladní pud malíře vyjádřit pocity, které pramení v jeho nejhlubším nitru. Nejde o reprodukci, nýbrž o originalitu. O poznání sebe sama a zejména pak o vcítění se.

Je to naprosto svobodný druh umění, objevuje se naprosto cílená deformace a různorodost v materiálech i v pojetí tvarů a forem, doposud zobrazovaných a odvozovaných z realistického základu.

Abstrakce je zachycení momentu, ve kterém se vzdáváme všech konvencí.

V současnosti mezi hlavní znaky abstraktního umění patří pohyb, specifická živost, geometrické tvary, linie, objem a v některých případech i pestrá barevnost.

Můžeme tedy mluvit o jakési umělecké hře, o spolupráci mezi naším vědomím a podvědomím. O spojení dokonalé harmonie a naprosté disharmonie.

Abstrakcionismus je umění, které více nežli kterékoliv jiné povzbuzuje vaši fantazii, odtrhává vás od skutečnosti a dává vám možnost dokonale poznat vaši subjektivitu. •

Robert Delaunay - Sun, Tower, Airplane, 1913, Albright-Knox Art Gallery Bufalo, New York

Svatá Anežka Česká & Rytířský řád křížovníků s červenou hvězdou

Tomáš Hejna

Naše zem má na nebi několik svých patronů a svatých, počínaje svatým Václavem, přes Ludmilu a Vojtěcha, až po méně známé jako je svatý Maria Klement Dvořák. Mezi jinými je zde i svatá Anežka Česká.

Byla nejmladší dcerou krále Přemysla Otakara I., narozenou někdy mezi roky 1205 a 1211. Byla nejen významnou osobou církevní (abatyše kláštera Na Františku), ale měla také vliv v politice a kulturním životě. Přesto si za cíl vytkla pomáhat lidem. Od útlého dětství se vzdělávala v klášterech, nejprve u cisterciáků v Třebnici, později u premonstrátek v Doksanech. Po smrti polského následníka Konráda, se kterým ji zřejmě zasnoubil její otec, se na čas vrátila na Pražský hrad, aby po krátké době opět skončila u řeholnic v Doksanech.

Protože král Otakar I. byl dobrým politikem, usiloval o propojení s mocným rodem Štaufů. Zasnoubil tedy Anežku se synem císaře Fridricha II., Jindřichem VII. Na šest let se tak Anežka přesunula do rodového kláštera Babenberků v Klosterneuburgu u Vídně. Vzdělávala se na dvoře Leopolda VI. v povinnostech budoucí císařovny. Leopold ale Jindřicha oženil s vlastní dcerou Markétou Babenberskou, a tak přišla krásná Anežka znovu o manžela, i když nápadníků měla stále dost.

V roce 1225 se Anežka, zhruba čtrnáctiletá, vrací do Prahy. Rok poté se o ni začal ucházet anglický král Jindřich III. Plantaget. Nakonec si to však rozmyslel. O Anežku se rovněž znovu zajímal – tentokrát již ženatý – Jindřich VII., a dokonce i jeho otec. To již ale nevládnul Anežčin otec, ale její bratr Václav I., a ten, protože si byl vědom značného věkového rozdílu mezi Anežkou a Fridrichem, dal své sestře možnost svobodně se rozhodnout. Anežka nabídku uctivě odmítla.

Anežku v jejím církevním životě ovlivnilo nejen studium v mnoha klášterech, ale také její příbuzné. Teta Anežka byla svatojiřskou abatyší a její sestřenice byly později rovněž uznány za svaté (sv. Alžběta Durynská a sv. Hedvika Slezská). Společně s Václavem I. zakládají v roce 1232 na Starém Městě v Praze špitál. Na základě řehole svatého Augustina byl tento špitál rozšířen na řád, který ztvrdil svým požehnáním i papež. Od roku 1237 tedy vzniká mužský Špitální a rytířský řád křížovníků s červenou hvězdou. Jeho sídlo se přesunulo ke kostelu sv. Františka u Karlova mostu (dnes kostel svatého Františka z Assisi), kde sídlí řád až do dnešních dnů.

Šlo o první a jediný církevní řád na našem území, kam směli vstoupit pouze muži českého původu, a to jak po otci, tak matce. Řád se brzy rozšířil i za hranice Prahy, například do Chebu nebo Vratislavi. Na začátku 18. století se dokonce usídlil i ve Vídni při kostele sv. Karla Boromejského, kde funguje rovněž do dnešních dnů. Hlavním úkolem řádu bylo zakládání špitálů a jejich provozování. Největšího rozmachu dosáhl řád samozřejmě za Václava I., ale po smrti Karla IV. spěje řád pomalu a jistě k záhubě.

Řád v té době postihuje hned několik těžkých ran za sebou. První z nich je požár hlavního řádového sídla v Praze a také největšího ze šesti špitálů u sv. Františka. Hned vzápětí tu byla doba husitských bouří, kdy byla většina křížovníků i s velmistrem Janem ze Zdenic vypuzena z města (zásluhou Jana Želivského). V Praze zůstalo jen několik řádových bratrů starajících se o nemocné. Husité rovněž poškodili budovu hlavního sídla a vyplenili několik statků, patřících Křížovníkům (například v Hloubětíně či Tursku). Řádový majetek byl v ohrožení, roztroušený po ostatních působištích nebo rozkradený husity. Jejich přispěním také zanikají špitály v Sušici, Klatovech a Litoměřicích nebo komendy ve Stříbře, Písku a Ústí nad Labem.

Z husitských bouří se řád vzpamatovává několik desetiletí. Teprve v době novověku se dá opět hovořit o širší činnosti, které ale nemělo dlouhého trvání. S nástupem Josefa II. a jeho reformami došlo k vyvlastnění všech řádových špitálů. Zrušení unikl řád pouze díky smrti Josefa II., který nestihl dekret o zrušení podepsat. Ze zásahu Josefa II. se již nikdy křížovníci nevzpamatují docela. Za druhé světové války byly budovy řádu zabrány pro protektorátní správu a úřadovny gestapa. K tomu navíc zbytek majetku v kapli pražského konventu zabavili po druhé světové válce komunisté. V kapli si ministr vnitra nechal zřídit pracovnu. Z 53 členů se jejich počet zmenšil na 13.

Obnova začala až po sametové revoluci. V roce 2001 bylo již členů 21. Počet členů je ale proměnlivý a neustále klesá. Zvyšuje se pouze výjimečně. Řád má dnes především řeholnický charakter.

Svatá Anežka s bratrem Václavem založila také v Praze Na Františku podvojný klášter klarisek a minoritů, kde se stala první představenou (klariskám). Neúspěšně se také pokusila založit vlastní ženský řád, kde chtěla přísně dodržovat regule františkánského řádu. V roce 1238 se vzdává postavení abatyše a nechá si říkat starší sestra. Její úřad v čele klarisek zůstal neobsazený až do Anežčiny smrti v roce 1982. Svatá Anežka byla církví kanonizována ještě před pádem komunistického režimu. Všichni poutníci z Čech a Moravy, kteří šli do Říma, měli symboly křížovníků - červený kříž a hvězdu.

Svatá Anežka se stala nesmazatelnou osobností našich dějin. Byla velice zbožnou křesťankou a obětavou humanistkou, která svůj život zasvětila nejen víře a církvi, ale také pomoci druhým. Rytířský řád křížovníků s červenou hvězdou se snaží v jejím díle pokračovat dodnes. •

www.wikipedia.cz
www.krizovnici.eu
Česká televize—dokumentární pořad

Zakázané knihy aneb Církevní seznamy „kacířských“ děl

Tomáš Hejna

Každému se jistě při slově inkvizice vybaví pálení čarodějnic na hranici, kruté mučení vězňů, nesmyslné zabíjení údajných pomocníků Ďábla a v neposlední řadě pronásledování židů. Lidem zajímajícím se o historii se pravděpodobně vybaví 13. až 14. století, kdy inkvizice poprvé vzniká jako samostatná církevní instituce. Jen málokdo by si však vzpomněl, kdy vlastně inkvizice zaniká. Odpověď je – oficiálně nikdy nezanikla. Respektive některá její odvětví a s ní spojené principy nikdy nezmizely z církevních institucí a praktik katolické církve. Jedním prvkem, který nikdy nezmizel a o kterém se toho příliš neví, je Seznam zakázaných knih (Index Librorum Prohibitorum).

Jeho první vydání bylo uveřejněno roku 1559 v Římě. Podnět k vytvoření tohoto seznamu dal papež Pavel IV., který před svým nástupem do funkce na papežském stolci vykonával funkci docela jinou. Byl generálním inkvizitorem, odpovědným za stovky a tisíce životů. Šlo o první ucelené vydání takovéhoto seznamu. Papežové před ním sice prováděli cenzuru děl, například antických filozofů a básníků, žádný však nenechal tato díla zapsat do soupisu. Jediným cenzurním zákrokem, který byl proveden ve veřejném měřítku, bylo pálení všech nekanonizovaných verzí Bible. Dokonce i díla raně křesťanských tvůrců se pozdější církvi nehodila, a tak byla buď ničena, nebo „odklizena“ z cesty jiným způsobem. A netřeba říkat, že stejně bylo nakládáno i s Talmudem, Koránem a dalšími spisy židů a muslimů.

Sepisování seznamu zakázaných děl nemělo v prvních staletích pro církev žádný valný význam. Nezapomeňme, že gramotných lidí, kteří uměli číst a psát, bylo pomálu. Uměli to pouze šlechtici a někteří učenci, a ti byli většinou oddaní katolíci. Navíc většina z nich přečetla za život pouze bibli a několik církevních spisů a po zbytek života se setkali pouze s úředními listinami. Knižních děl bylo málo a drtivá většina pocházela z klášterů, kde je psali mniši. K vytvoření Seznamu zakázaných knih přiměl církev až vynález knihtisku!

Jen pro zopakování faktografických dat – v období mezi lety 1448—1500 vzniklo ve 246 městech 1099 tiskáren a vytištěno bylo na 40 000 titulů v nákladech dávajících souhrnnou cifru téměř 12 milionů výtisků. Oproti ručně opisovaným knihám z klášterů, kterých vznikaly maximálně desítky kopií, to byl ohromný skok kupředu.

Tiskařský lis využívali nejen katoličtí vydavatelé, ale stal se také nástrojem v rukou protestantů a odpůrců církve. Knihtisk byl vlastně nejúčinnějším propagačním nástrojem své doby. Církev a katoličtí panovníci sice zaváděli tvrdou cenzuru, uvalovali klatby na nepohodlné spisovatele a vědce a vyháněli je za hranice svých států, v protestantských zemích se ale cenzura neprováděla ani zdaleka tak tvrdě. Knihy se tak mohly šířit do zbytku Evropy.

V roce 1471 vyhlásil papež Sixtus IV. jako první předběžnou cenzuru knih. Papež Lev X. vymohl o několik desetiletí později na V. lateránském koncilu schválení předběžné cenzury tištěných knih a její rozšíření po celém světě, přičemž cenzory měli být tamní biskupové. Ještě dříve byla cenzura na

nátlak církve zavedena ve Španělsku. Roku 1535 sestavili teologové ze Sorbonny na rozkaz francouzského krále Františka I. seznam zakázaných knih, jejichž vydávání a čtení mělo za následek vyobcování z církve, uvěznění a také upálení. V roce 1546 učinili totéž teologové ve Španělsku a později také inkvizice v Portugalsku. Seznamy také vydávala inkvizice v Benátkách, ve Florencii a v Miláně, vždy s drobnými úpravami a odchylkami od hlavního církevního seznamu.

Po vydání prvního římského seznamu v roce 1559 se cenzura všech knih z katolických zemí soustředila do rukou papežské inkvizice. Vzhledem k tomu, že několik papežů před svým nástupem do této funkce bylo generálními inkvizitory, každý z nich nechal dělat obměnu seznamu, čímž do něj přibývaly stále nové a nové tituly. Spadaly do něj všechny spisy protestantských teologů (například Wiklef, Jan Hus), díla velkých vědců (Giordano Bruno, Galileo Galilei) a další. Paradoxně do něj byly zařazeny i traktáty některých katolických kněží, a dokonce traktáty kardinála Roberta Belarmina, který byl jedním ze soudců Giordana Bruna.

Od 17. století se cenzura přenesla do rukou jezuitského řádu. V té době citelně zasahuje cenzura i k nám. V období rekatolizace jsou pleněny protestantské kláštery, páleny jiné bible než kanonizované katolickou církví a likvidována všechna obrozenecká a učenecká díla.

Teprve v roce 1908 zbavil papež Pius X. kongregaci seznamu (církevní odbor, který měl na starosti sestavování a úpravy seznamu) jejích soudních pravomocí, které měla již od šestnáctého století. V roce 1917 další papež, Benedikt VI., tento odbor zrušil a sloučil ho se Svatým oficiem. Seznamu zakázaných knih však nebyl konec. Poslední verze seznamu vychází až v roce 1948. Bylo to 32 vydání od 16. století. Jenom ve dvacátém století vyšlo 12 vydání, která byla čím dál tím více obsáhlá.

Na seznam se za tu dobu dostala řada světoznámých spisovatelů, jako byl Voltaire, Honoré de Balzac, René Descartes, Denis Diderot, Thomas Hobbes, David Hume, Jean de La Fontaine, André Morell, Jean Jasques Rousseau, Emil Zola, Francis Bacon, Viktor Hugo, John Locke, Mickiewicz, Pascal, Ranke, Stendhal… V posledním vydání je uvedeno na 4000 jednotlivých děl!

A proč přestala církev Seznam zakázaných knih vydávat? Ze dvou důvodů – 1. knihy ve dvacátém století jsou značně uvolněné po mravní stránce a v podstatě nelze nalézt autora (kromě teologů a knih vydávaných katolickými církvemi), který by vyhovoval katolické církvi, 2. je nemožné při tak obrovském množství vydávaných titulů všechny procházet a cenzurovat, nehledě na to, že církev má dnes natolik malou moc, že by si z jejího seznamu jen málokdo dělal hlavu.

Seznam se přestal vydávat na popud II. vatikánského ekumenického koncilu z roku 1966. Žádný papež ani koncil ho však dosud nezrušil, a tak se na něj může pravděpodobně zapisovat i dnes. K poslednímu případu, kdy se o tomto seznamu objevila na veřejnosti zmínka, došlo po vydání knih Šifra mistra Leonarda a Andělé a démoni od Dana Browna. Jeho knihy se pravděpodobně na seznam dostaly. Zda se však tento seznam dopisuje, kdo na něm je uveden a kdo jej spravuje, to je tajemstvím, které si církev nechává pro sebe. •

Peníze a měna dnes

Část 2. Nejsou peníze jako peníze

Václav Soukup

Peníze, peníze, peníze. Celý život za ně budeme vykonávat práci, budeme o nich mluvit, budeme snít o jejich zrušení, nadávat na ně a zase nadávat. Ne že bychom je neměli rádi to ne, ale peníze přece představují konzum, že? Proto je nebudeme příliš řešit a spíš jenom zase nadávat a nadávat a vesele dál konzumovat z našeho měsíčního platu, který se pokaždé vypaří z účtu udivující rychlostí.

Smýšlíte jinak? Chcete se s problémem peněz vypořádat tak, abyste nemuseli neustále nadávat? (Zní to jako nějaká šílená reklama internetu.) Nejsem ten, který vám řekne jak na to. (hahaha, to by to bylo moc jednoduché) Mohu vám ale doporučit, abyste se šli kouknout do našich „milovaných“ knihkupectví a zastavili se v oddělení ekonomiky a finančního vzdělání. Mohu vám doporučit, abyste poté, co přečtete např. Bohatého tátu, promluvili s rodiči a prověřili si, co o financích vědí oni. Doporučuji vám vydělávat si peníze bokem a již teď přemýšlet o tom, do čeho je uložit či „investovat“. Peníze nejsou důležité, dokud je nezačneme opravdu potřebovat.

Od úvah zpět k tématu seriálu. V minulém díle jsme pohledem do historie zjistili, že nekrytá měna vždy bude ztrácet hodnotu. Že se celková zásoba měny, tedy bankovek, vždycky nějakým způsobem nafukuje. Pokud je na trhu příliš banánů, jejich cena klesá – s bankovkami je to stejné. Proč se tak děje? Proč je peněz čím dál tím víc? Důvodů jsou spousty, ale vlastně by se daly shrnout pod jedno slovo: Chamtivost. Pokud jste pozorně četli první díl, tak víte, že to začalo již ve starověkých Athénách, kde vládnoucí třída rozmnožila některé zlaté mince tak, že je roztavila a přidala do nich stejně množství mědi. Nově vzniklé mince pak bez výčitek používala při běžné směně. Fungovalo to jen krátkodobě, protože je to podvod.

Děje se to i dnes. Nevěříte? Americká centrální banka FED (federální rezervní systém) je z velké části normální soukromou bankou, která však má naprosto zásadní pravomoce udělené americkou vládou. S jistou nadsázkou by se dalo říci, že pod záminkou bankovního dozoru a zajišťováním veřejného blaha určováním měnové politiky v zemi má monopol na regulaci peněz v oběhu – v USA tedy dolarů. Nikdo jiný na to právo nemá, dokonce ani vláda ne – ta jej v roce 1913 odevzdala právě do rukou této nově vzniklé instituce, na jejímž zrodu se údajně podíleli členové nejmocnějších rodin na světě.

Monopol na výrobu dolaru je poměrně zásadní, protože je světovou rezervní měnou, kterou musí povinně uchovávat i naše Česká národní banka. Pokud jste ještě neslyšeli o kvantitativních uvolňováních, tak se jedná o nafukování světové měnové zásoby dolaru, populárně řečeno „tištění peněz“ za účelem rozhýbání ekonomiky. To, jestli to fungovat bude, neví dnes nikdo a řekl bych, že si tím nejsou jisti ani lidé ve FEDU. Podstatné ovšem je, zda vám to něco připomíná? Athény? Mince? Podvod?

Bohatí lidé vědí, že nejsou peníze jako peníze. Většinou nemají na účtech miliony v korunách. Mají miliony investované ve všem možném, co drží hodnotu. Tím nemyslím něco, co stojí pořád stejně „korun“. Mluvím o chalupě, která před čtyřiceti lety stála dvacet tisíc a dnes stojí půl milionu. Věci, které si dlouhodobě udržují svou hodnotu jsou: pozemky, nemovitosti, drahé kovy (zlato, stříbro), umění. Věci, které svou hodnotu dlouhodobě ztrácejí jsou např. auta, elektronika, oblečení nebo peníze samy o sobě.

Skutečnými penězi bylo v minulosti právě zlato a stříbro. Používaly se jako prostředek směny, jelikož jsou vzácné—to, čeho je dlouhodobý nedostatek, vždy drží hodnotu. Dnešní peníze jsou ovšem jen elektronická čísla na účtech a barevné papírky, jejichž vzácnost může být regulována centrální bankou daného státu. Pakliže se daná banka začne chovat nezodpovědně (jako např. FED při kvantitativním uvolňování), může to podkopat důvěru veřejnosti v danou měnu. Jestliže se to stane, všichni začnou peníze, které rychle ztrácejí na hodnotě, vybírat z bank a investovat je do věcí, které drží hodnotu. To způsobí, že banky začnou krachovat a cena drahých kovů vylítne vzhůru.

Je možné, že se jednoho dne opět začne platit zlatem? Bylo by to logické, neboť zlato nelze jen tak vyrobit z ničeho. Inflace by neexistovala. Nemůžete natisknout nové zlato. Snad jen vytěžit, ale množství vytěženého zlata je dnes velmi malé. Nemluvě o celosvětových zásobách, které jsou již téměř vytěžené. Jednalo by se o spravedlivější systém. Usuďte sami: Pokud má někdo právo „nafouknout“ peněžní zásobu, přerozděluje tak celkové bohatství ve prospěch banky či státu, kterému je ono „nafouknutí“ přisouzeno v zájmu „rozhýbání ekonomiky“. Jsou tyto infuze peněz jako pomoc skutečně důvěryhodné? Neškodí tyto injekce v dlouhodobých důsledcích? A hlavně, není to vlastně zlodějina vůči těm, kteří si své peníze „nafukovat“ nemohou? V určitém smyslu ano. Návrat zlatého standardu je však nepravděpodobný už kvůli tomu, že nejmocnějším lidem současná situace zajisté vyhovuje.

Vím, že jsem v minulém díle říkal cosi o novověku, ale bohužel jsem se k tomu nedostal. V dalším díle se také budu zabývat moderními dějinami finančnictví a topením bankovkami v kamnech. Přeji vám hodně trpělivosti při rozlouskávání finanční literatury. :-) Zatím na shledanou. •

Slovníček pojmů:

BOHATÝ TÁTA - Celosvětově úspěšná série knih, v nichž jejich autor Robert Kiyosaki popularizuje finanční vzdělání a radí lidem jak se stát finančně nezávislými. Série začala bestsellerem Bohatý táta, chudý táta.

ZLATÝ STANDARD – Pravidlo v měnovém systému, při kterém je každá bankovka v oběhu pevně fixována na cenu zlata. Bankovky při fungování zlatého standardu tedy vlastně stvrzují, kolik zlata vlastníte.

Uzavřenost před okolím

Tereza Blechová

V životě zažíváme spoustu stresových situací, kde se musíme rozhodnout a je pouze na nás, zda to bude mít kladné nebo záporné důsledky. Proč nás jedna špatná možnost může ovlivnit po zbytek života? Skrze pravdivý příběh vzpomínajícího vdovce se dozvíme pokud možno aspoň část této skutečnosti:

Můj příběh mi tak nějak připomíná slavného Havrana, kdy podobný muž jako já vzpomíná na svá předešlá léta. V mládí jsem se soustředil hlavně na studia, abych sám sobě dokázal, že jsem něco víc. A tak když mi vešlo cokoli do cesty a nepočítal jsem s tím, snažil jsem se z toho dostat.

Úsilí, které jsem vynakládal mi pomohlo se vyšplhat až na dobré pracovní místo, ale to mě nenaplňovalo. Jde o to, že jsem stále dělal jen to, co se žádalo. Ve chvíli, kdy ode mě někdo vyzvídal osobní informace, všemožně jsem se z toho vykecával, až je to přestalo zajímat. Tímhle stylem to vycházelo.

Jenže mou nevýhodou bylo zejména chování—když jsem byl šťastný, nešlo to skrývat delší dobu. Kolegové se potom vyptávali, ale stejně s ničím nepochodili.

Stalo-li se něco dobrého, z čeho jsem měl radost, nebyla osoba, které bych se svěřil a sdílel to s ní. A přeci nakonec jedna taková byla. Ta pokaždé poznala změnu, co se mě týkalo. Několikrát jsem bloudil ulicemi strhaný prací i životem, bylo to na mně snad vidět, protože u našeho setkání to vypozorovala. Snažila se zjistit, co mi je nebo co mě trápí, a nakonec jsem jí vždy podlehl a tím mi i pomohla. Po letech se mnohé změnilo, neměla na mě tolik času jako dřív, já se zařadil do společnosti a veskrze úspěšně.

Nedokážu si představit, jak bych fungoval, kdybych nenarazil na svou životní partnerku. Do morku kostí mě poznala a celkově postrčila k lepším zítřkům. Nejen že jsem si s kolegy padl do noty, ale také jsem zažíval pocity svobody, štěstí a vše jsem viděl světleji. Z počátku se to zdálo být podivné, neuvěřil jsem tomu hned, ale proč by vlastně ne, říkal jsem si.

Táhlo mi na čtyřicet a včetně občasných překážet vše šlo, jak mělo. Oženil jsem se, vychoval tři děti a vydělával peníze pro rodinu.

Neexistuje happy end – má žena zemřela předčasně na rakovinu. Za krásnou část svého života vděčím jí… •

Rod

Jiří Podivín

Opatrně se přesouval, ke kořisti se plazil po kamenitém dně a dával pozor, aby svými brvami nezvířil vodu. Ploskočerva měl téměř na dosah, viděl ho, jak se líně převaloval v bahně a filtroval svými masitými ústy na minerály tak bohatou břečku.

Připravil se k výpadu a vyrazil! Ploskočerv se ani nestačil otočit a už ho ústa Čtrnáctého oběhu zasáhla.

Během vteřiny byl mrtvý. Čtrnáctý oběh si pochutnával na jeho vnitřnostech, když ho vyrušil Rudý.

Připlul maskovaný hnědými řasami a ve dvou předních párech klepet držel jednu nohu Krajináře.

Bylo vidět, že si svůj úlovek mimořádně užívá, ale nabídl Čtrnáctému oběhu kus Krajinářova masa.

Rudý se zeptal: „Viděl jsi to hejno červů, co táhlo v pootočném směru? Kdybychom teď zabrali, možná bychom je ještě stihli.“

Čtrnáctý oběh při tom návrhu zakroutil makadly a odvětil: „Asi bychom se měli vrátit, přední žaludky už máme plné a larvy budou jistě hladové, a to ani nemluvím o starých a ženách.“

Rudý zatřepal ústy na výraz souhlasu a vydali se na cestu.

Proplouvali korálovým lesem a dávali pozor na Lapače a Kruňky. Sice už jich většinu dávno vyštvali, ale jeden nemohl nikdy být moc opatrný, když šlo o tyhle škůdce, a navíc v okolí nebyla jen šestnáctinohá, ale i desetinohá ,,zvěř“.

Sestoupili až na dno, a doplazili se do jeskyně, kterou jejich skupina používala jako úkryt před predátory, bez rozdílu počtu končetin. Uvítalo je hejno larev z poslední snůšky. Byly čilé, ale i na nich bylo vidět, jak jsou vyhladovělé. Krunýře měly matné, a několik jich už mlelo z posledního.

Nejdřív ale museli nakrmit Tvrdé, kteří byli budoucností rodu, i jeho obranou proti nepřátelům. Ostatní se budou muset spokojit se zbytky.

Larvy, které se už jen vlekly, Rudý a Čtrnáctý oběh rovnou snědli. Byly stejně zbytečné: když už byly tak slabé teď, na co by byly rodu později, až přijde Zkouška?

Pak přinesli to, co jim zůstalo, ženám, které chránily Líhniště, i když bylo až na pár neduživě vypadajících vajíček úplně prázdné.

Na Staré nezbylo nic, ale ti stejně k ničemu nesloužili. Své znalosti již předali a tak Rodu sloužili jen jako nouzová zásoba masa.

Jeden ze Starých vypadal dost zle a všem, dokonce i ženám, bylo jasné, že ho budou muset brzy sníst nebo začne být úplně nepoživatelný.

Zakrátko přišlo Tmavnutí, larvy zalezly do otvorů ve stěnách jeskyně a ven vystrčily jen ty části schránek, které už ztvrdly. Rudý a Čtrnáctý oběh pluli směrem ke vchodu, aby ho mohli zatarasit.

Byli už skoro u něj, když se Rudý začal chovat divně, klepeta mu cvakala a brvy se mu podivně třásly.

Čtrnáctý oběh tomu nevěnoval pozornost a spíše přemítal, jestli z téhle snůšky vůbec něco bude. Ostatně zbývalo pouhých několik hromádek vajíček, jenže pokud se vůbec nevylíhnou, bude muset Rod zase pryč, a poslední migrace dopadla velmi špatně a nebyl důvod se domnívat, že to bude tentokrát lepší. Vystrčili první pár očí ven z jeskyně, a rozhlédli se kolem…

Najednou jako by uviděli malé světélko na jinak potemnělém Pozadí. Nevšímali si toho a už už se dali do opevňování vchodu před nočními dravci, když tu se začalo světélko zvětšovat!

Netrvalo dlouho, a bylo tak velké jako Velké světlo, a potom jako více Velkých světel, až neuměli jeho velikost a záři popsat… Potom Rudého napadla myšlenka, která byla později velmi opěvována celým Rodem: Jít se schovat!

Pouhý okamžik poté co utekli do jeskyně, se dno zatřáslo a teplota zvýšila. Larvy vrkaly, ženy přikrývaly svými těly onu ubohou snůšku, a Staří otupěle zírali svýma zbývajícíma očima do prázdna.

Potom všechno ztichlo….

Hned jak přišlo Zesvětlení, vyplazili se Rudý a Čtrnáctý oběh z jeskyně, drželi se tak nízko, jak jen mohli, a upřímně doufali ačkoli postrádali potřebné výrazy, že události včerejšího dne nebyly nic víc než vidění. Ale ta přicházela obyčejně jen po požití Trubkodanů.

Když se dostali ven z jeskyně, naskytl se jim pohled na tu nejzvláštnější věc, jakou kdy viděli: uprostřed Korálového lesa zela jáma neuvěřitelných rozměrů a na zpřerážených korálech se páslo neuvěřitelné, a pro ně nepopsatelné, množství tučných Ploskočervů a Nohatců.

V té chvíli se osud celého Rodu navždy změnil… •

Monika Škopková

ŽENA V PARKU, 2011 [bílá čtvrtka / černá tuš / černá kontura / rozměry A4]

Monika Škopková

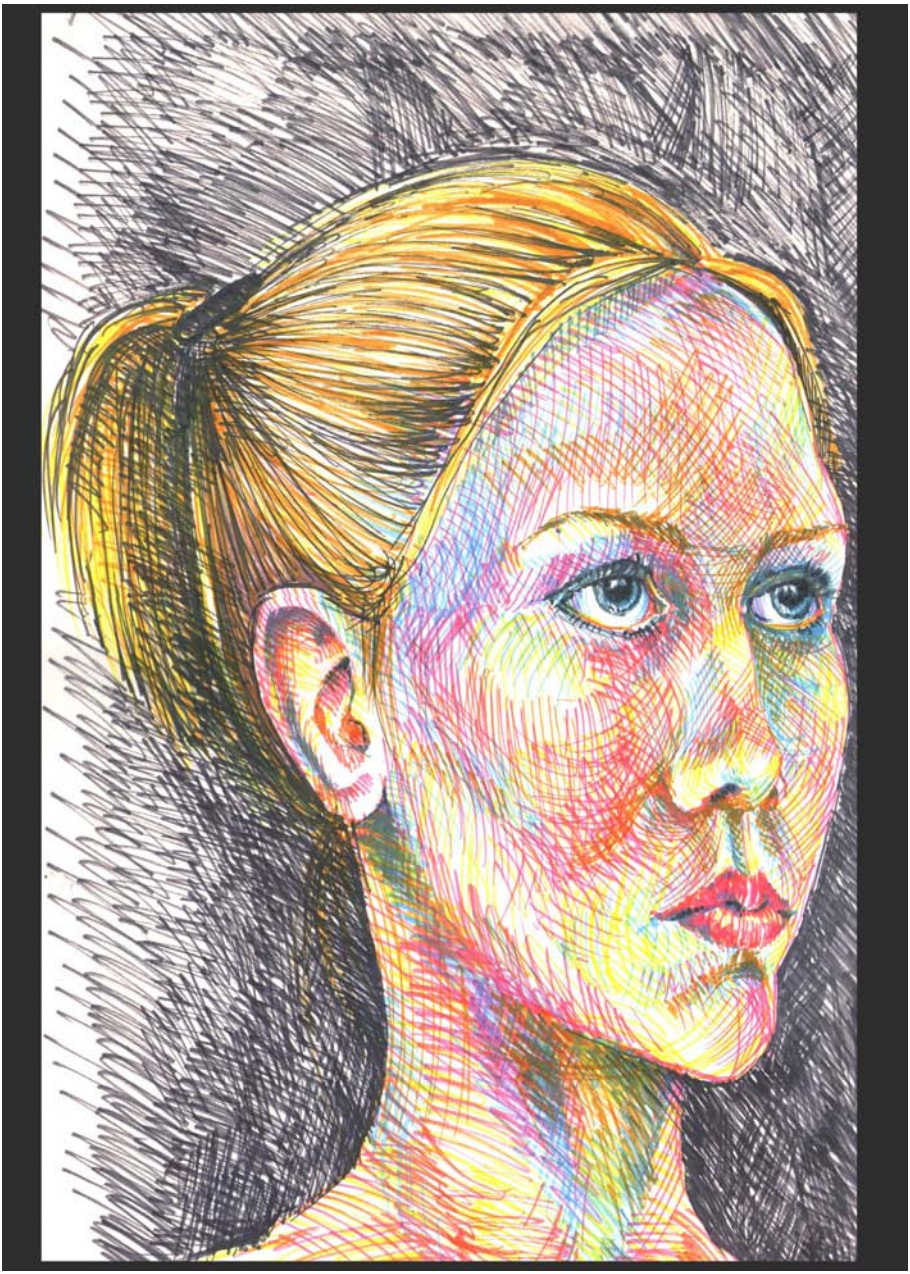

MAGDALENA, 2011 [bílá čtvrtka / barevné fixy / rozměry A3]

Kterak pan Brouček vydal se na další výlet,

tentokráte do dramatického víru událostí ve XX. století

Otto Drexler

V. kapitola

„…a Gottwald povídá: 'to mi nesmíte dělat, chlapci, co bych si bez vás počal?'", dořekl svůj vtip Hubert Ripka a celý stůl se hlasitě zasmál. Ne tak pan Brouček, jehož hlava se v pravidelných rytmech opilecké symfonie pohybovala k hraně stolu a zpátky. Přesto se nenechal zahanbit a v harmonii s ostatními účastníky pijáckého dýchánku se znovu napil pernodu. Tu na něj sklouzl pohledem Ripka, jenž se počínáním pana Broučka upřímně bavil: „Žádný učený z nebe nespadnul, Matěji, ale myslím, že jsi mezi nás skvěle zapadnul. Krapet cviku, a dovolím si tvrdit, že beze všeho přehánění z tebe bude brzy pravý francouzský intelektuál," pronesl ležérním tónem světáka za všeobecného veselí přihlížejících.

„Huberte, jsi na mě tak hodný, ale nemohl bych si takhle na kuráž dát kapku medoviny?" vysoukal ze sebe tichým hláskem žadonícího dítěte Brouček.

„Medovinu teď pijou komunisti!"

„Cože, ty jsi, Huberte, narušil naši intelektuální seanci konzumací nějakého barbarského roztoku, že z tebe vycházejí takové podivné bludy?" vstoupil do hovoru pobavený Julius Firt.

„Ale drahý pane nakladateli, o tom byste měl něco vědět, to byla metafora básníkova," najel na lyrický tón s prvky komična Ripka.

„Jistě, však bohužel, jak pravil ve svém posledním epickém díle Rudolf Bechyně, zbylo nám už jen to péro…" A zatímco Firt dále hovořil, pan Brouček počal se k Ripkovi nějak podivně naklánět.

Ripka plesknul Broučka přes tvář: „Já oceňuji tvoje vzplanutí pro život francouzského intelektuála, ale konkrétně tento aspekt Francie bych doporučil vyzkoušet spíše támhle na Marušce," a pootočil Broučkovu hlavu směrem k barové stoličce, na níž seděla svůdně vyhlížející brunetka. A šeptem významně dodal: „Vím, o čem mluvím. Zapěj jí něco z Roberta Desnose, a je tvá…" a sám Marušku vyzývavým pohledem dál sledoval. Tu se však dveře od baru otevřely, Ripka se ohlédl a pohled mu rázem ztuhl.

Elegantně vypadající dáma se ráznými kroky blížila ke stolu pana Broučka a jeho přátel. Ripku probodávala nevraživým pohledem, až sklopil hlavu, ale přec sebevědomě pronesl: „Dobrý večer, Miládko, přišla jsi nás poctít svojí návštěvou?"

„Ne, poctít rozhodně ne," odsekla Milada Horáková s nechutí v hlase a rozhlížela se po Ripkových společnících.

„Já vím, tak tady Matěj to trochu přepísknul a Vašek… no vidíš sama…"

„Hlavně že ty jsi, bratře, jako vždy v naprosté pohodě, že?"

„Sestro, já si tě vážím, ale - "

"Popravdě nemám slov. Ožírat se jako dobytek, teď! Tam venku se hraje o všechno a vy si tu v klidu popíjíte," pronesla svým procítěným, leč přísným hlasem.

„Miládko, tohle není podnik pro tebe, neměla jsi sem chodit. Řeknu ti to natvrdo. Prohráli jsme. Je konec. Věděli jsme, že jsou silní, ale také jsme věděli, že rapidně ztrácejí podporu. Pravice by volila lidovce, nás venkov, sociální demokraty dělníci, komunisti by si vůbec neškrtli. Mohli by si zas leda tak

pořádat ty své bály. Ale byla to naivita. Zapomněli jsme na světovou realitu.“ Vykládal s největším chladem v hlase Ripka.

„Jak jen můžeš takhle mluvit? Všechno je přece ještě ve hře. Ale jistě, vy si radši zas s Benešem odjedete do Ameriky, necháte si klepat po ramenou, utírat slzy z očí, zatímco budete na těch věhlasných univerzitách vykládat dojemný příběh českého demokrata ve 20. století studentíčkům, co viděli válku leda v biografu.“

Ripka vstal, vzal Horákovou za paži a poodešel s ní o kousek dál, aby následující slova nikdo neslyšel: „Nebýt Beneše, tak bys na tom Mariánskym sloupu nikdy nerajtovala. A zřejmě by tě ani nikdy nezavřeli do koncentráku, protože by žádný Československo nikdy nebylo a ty bys byla tou nejobyčejnější součástkou ve velkoněmeckym prostoru. Mračíš se na mě, ale už to tak je, že někdo sehraje úlohu mučedníka a druhý tu svobodu vydře tvrdou prací tam, kde se mění dějiny…“

„Já jsem mučedníkem lásky, Huberte. Prosím, seznam mě s NÍ“, přivalil se pan Brouček s jedinou myšlenkou na brunetku u baru.

Ripka se bleskově ušklíbl a poté s vážnou tváří posadil Broučka zpátky ke stolu.

Horáková se konečně dostala ke slovu, leč její trpělivost se zdála být u konce: „Tak potom nechápu, nač jsi v tom exilu sedm let byl, když tě teď evidentně zajímá cokoliv jiného, jen ne co bude s naší zemí. Je mi z vás všech špatně,“ dořekla, otočila se na podpatku a rychlými kroky odešla do chladné únorové noci. Ripka ještě za ní stačil vykřiknout: „Mýlíš se, ale nemám ti to za zlé. Neměla jsi sem chodit!“

Zatímco se Ripka usazoval zpátky vedle pana Broučka a přemýšlel, jak ho co nejúčinněji vyléčit z náhle vzplanutého citu, do baru vstoupili dva muži v tmavých oblecích a se strohostí v hlase jeden z nich pronesl: „Je tu dr. Brouček?“

„Ale jistě, pánové, tady vedle mě názorně předvádí, že u stolu se prostě kvalitně vyspat nedá,“ už s jistou unaveností v hlase, ale s zvědavostí, odpověděl Ripka. „Copak mu chcete?“

„To je tajné.“

„Bodejť, vypadáte jako tajní.“

„Nejsme tajní. Jsme s vámi, pane ministře.“

„Hm, tak i někteří tajní jsou stále s námi,“ zakončil hovor s příchozími muži a obrátil se na Broučka: „Tak Matěji, máš tu nějakou návštěvu…“

Pan Brouček neměl toho večera příliš pojem o čase ani prostoru a příliš dobře si nevzpomínal, jak se z opilecké seance dostal kamsi na temné místo uprostřed lesa. Bylo 24. února 1948, blížila se půlnoc, pan Brouček stál, podpírán dvěma muži, kteří jej do lesa přitáhli, a pozoroval postavy kolem sebe. Některé spolu tiše rozmlouvaly, jiné stály mlčky. Mystika okamžiku Broučka uchvacovala. Po chvíli vystoupil zpoza jedné skupinky muž, v němž náš hrdina ihned poznal svého hostitele Prokopa Drtinu: „Jsem rád, že jste přišli. Musí vám však být patrno, že svou účastí nesete veškerá rizika. Demokracii lze udržet už jen ozbrojenou cestou. Vše je infiltrováno. Nemůžeme se spolu nikde stýkat. Budete tajně instruováni. Každý z vás dostane zítra úkol. Ale musíte reagovat flexibilně na události, které nastanou. Vím, že se na vás mohu spolehnout. Musíte zachovat naprostou mlčenlivost, zvláště doma. Jak se ukázalo, právě služky v domácnostech jsou častými spolupracovnicemi Pátého oddělení. Teď se rozejděte,“ domluvil a vykročil za panem Broučkem.

„Matěji, vím, co jste dělal, já z toho nic nedělám, teď půjdeme okamžitě ke mně domů a ráno v půl osmé vás očekávám v jídelně. Bude to velmi náročný den. Drž se,“ poklepal Broučkovi po zádech a odešel pryč. •

OSVOBOZENÉ DIVADLO
SEKCE S. M. K. DEVĚTSILU

DIVADLO NA SLUPI
Stanice elektrické dráhy číslo 4 a 18 (Trojická ulice)

STŘEDA
17. března 1926 o ½8. več.

HUDEBNÍ ČÁST

Přednese hud. skladatel E. F. BURIAN

DIVADELNÍ ČÁST

Premiera: NĚMÝ KANÁR

Jevištní realisace: HONZL, režisér; HEYTHUM, konstruktér

Hrají: HOLZBACHOVÁ, VACÍN, NEUMANN, SKRSKOVÁ, SVOZILOVÁ, RÁDL, SVATÁ.

VESELÁ SMRT

Jevištní realisace: FREJKA, režisér; ŠIMÁK, výtvarník

PŘIPRAVUJE SE:

CENY:

VSTUPENKY

Literární biografie
jako křižovatka žánrů

Antologie představuje výběr textů z oblasti alternativní (auto)biografie v anglicky psaných literaturách. Texty pokrývají časové období od osmnáctého století do současnosti i geografickou rozmanitost (Spojené státy americké, Kanada, Británie, Austrálie). Naznačují formální i tematickou pestrost tvorby, která vědomě a sebereflexivně překračuje rozdíly mezi beletrií a literaturou faktu. Ukázky z angličtiny přeložili studenti překladatelského semináře na Katedře anglistiky a amerikanistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.

Vydalo nakladatelství Host

Amazonka
Alfréd Döblin

Fascinující román je trilogie složená ze tří částí: Zem, kde není smrti, Modrý tygr a Nový prales. V románě věnovaném Jižní Americe - a také smyslu dějin, starému i současnému barbarství - se na pozadí historických událostí prolíná fantazie a realita, příroda a život přírodních národů, konkvistadoři a jejich odpůrci, dominikáni jako Bartolomeus Las Casas a jezuité (a jejich komunistické osady), kteří se marně snaží zastavit loupeživé výboje svých evropských "kolegů", a stihne je proto logicky zkáza. Svár evropské civilizační rozpínavosti s kulturně daleko staršími iberoamerickými společenstvími je líčen ze stanoviska opačného - vnějšího, nikoliv ze stanoviska "bílých" obyvatel Evropy.

Vydalo nakladatelství Barrister & Principal

tiráž

na tomto čísle dále spolupracovali:

Mgr. Veronika Trégnerová
Mgr. Ivanka Pavlištová
Václav Novotný

Vendula Tisoňová
Nikoletta Míčová
Jana Feitlová
Jakub Křelina
kolektiv K3

Foto: Antonín Zajíček
Anna Strnadlová
Kateřina Kohoutková

Titulní strana: Monika Škopková

Grafika: Anna Strnadlová
Monika Škopková

Korektury: PhDr. Alice Krýžová, Ph.D.

Úpravy pro tisk: Tomáš Hejna

Tisk: Nakladatelství Olympia, a . s .
Tiskárna Sportprint

redakce.poznani@seznam.cz